

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1061.

CHICAGO, ILL., 12. JANUARJA, (JANUARY 12,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Periodične krize.
Ameriški vojaki protektirajo "naše interese" na Kitajskem.
Nekaj primer iz taktike provokatorjev.
Mehiko za svoje učitelje.
Socialisti v Mariboru zmagujejo.
Kako je bil "Frank Novak" utihotapljen v S. N. P. J.
Avtomobili hujši uničevalec življenj kot bolezni.
Veliki milijonarji požirajo male.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Za pomoč premogarjem v vzhodnem Ohiju.
Sposobnost, dobra volja in sodelovanje vse premore (Collinwood).
Argumentiranje radi vloge SNPJ, v Zadrugi banki.
Prihodnja konferenca J. S. Z. v Chicagu.
Potujoči premogar (Nanticoke).
Poročilo o bridgeportski konferenci JSZ.
Odbor milwauskega kluba JSZ.

Tajnikom klubov J. S. Z.
Šest organizacij v Waukeganu včlanjenih v Izobraževalni akciji JSZ.
Slovenski premogarji v južnem Coloradu in stavka.
Ali pridete na "Nadino" maškarado?
Norman Thomas bo govoril v Chicagu.
Fond v podporo stavkujočim premogarjem.
Iz upravnštva.
Agitatorji na delu.
Listu v podporo.
Imenik klubov in Konferenc J. S. Z.

RAZNO.

Esira (Angelo Cerkenik).
Za slovenske svetnike v slovenski pratiki.
Pariz (Anton Kristan).
Vžigalci.
Cenik knjig in spremembe.
Listnica uredništva.
NAŠI ODRI:
"Poročna noč" v Waukeganu.
"Grobovi bodo izpregovorili" v Barbertonu.
Slike iz zgodovine pariške komune na collinwoodskem odru.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG

KI JIH IMA V ZALOGI
"PROLETAREC".

NEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN ČRTICE.

AMERIŠKI SLOVENCI, (izdala SNPJ.), ameriška zgodovina, zgodovina SNPJ in slovenskih naselbin. Ilustrirana. Vezana v platno	\$5.00
BEDAKOVA IZPOVED, broš. \$1., vezana	1.50
BOŽICNA PESEM V PROZI, (Charles Dickens) broširana ..	.40
BEG IZ TEME, (ruski pisatelj) broširana \$1.25, vezana	1.75
BELE NOČI-MALI JUNAK, (F. M. Dostojevskij) povesti, broširana	.55
BLAGAJNA VELIKEGA VOJVODE, roman, broširana	.75
BILKE, povesti, broširana	.45
BOJ ZA PRAVICO, povest, vezana	.75
BOY, (Lois Coloma), roman, 269 strani, broš. 35c, vezana	.50
CENI PANTER, (Milan Pugalj), črtice, broširana	.75
CVETKE, šopek pravljic	.20
DEČEK BREZ IMENA, (V. Levstik), vez.	1.20
DETELJICA, povest, broširana ..	.45
DON CORREA, (G. Keller), roman	.25
DOBE, (Dr. Ivan Lah), povest, vezana	.45
DE. HINKO DOLENEC, zbrani spisi, broš.	.60
DVE SLIKI, povest, broširana ..	.60
FILIZOFKA ZGODBA, (Aloja Jirasok), broš. 40c, vezana ..	.50
FRANCKA in drugo, povest broširana	.40
GOLEM, (G. Meyrink), roman, broš. 75c, vezana	1.00
HEPTAMERON, (Margareta Valoiska), povest, broširana ..	.40
HUMORESKE, GROTESKE IN SATIRE, (VI. Azov in Tefli), broširana	.60
IGRALEC, (F. M. Dostojevskij), broširana, 264 st.	.75
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair, prevel I. M.), vezana v platno	\$1.00
JUG, (P. Chochołousšek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana 85c, vezana v platno ..	1.25
JUNAK NABEGA ČASA, (M. J. Lermontov), broširana	.75
JURKICA AGICEVA, (Ka. Šandor-Gjalski), povest, 360 strani broširana 75c, vezana v platno	1.00
KAJ SI JE IZMISLIL DOKTOR OKS, (Jules Verne), broširana ..	.35
KAZAKI, (L. Tolstoj), broširana, 308 strani	.75
KONFESIJE LITERATA, (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana	.75
KRES, letnik, 1922 hčmo vezana ..	1.50
KUHINJA PRI KRALJICI GO-SJI NOŽICI, (Anatole France), broširana 85c, vezana	1.10
LETEČE SENČE, (S. H. Vajansky), roman	.50
LISJAKOVA HOI, povest, broširana	.50
LJUDSKE POVESTI, (Fr. Jaklič), broširana	.65
LJUDSKE PRIPovedKE, (L. N. Tolstoj), broš.	.85
MARJETICA, idila, broširana	.75

MATERINA ŽETEV, pripovedke iz Dalmacije	.75
MOJE ŽIVLJENJE, (Ivan Cankar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno	.85
NA KRIVIH POTIH, povest, broširana	.40
NESREČNICA, (I. S. Turgenjev), broš.	.50
OBČINSKO DETE, (Bran. Nušič), roman dojenčka, broš.	.65
OBISKI, (Izidor Cankar), vezana	1.40
OB 50-LETNICI DR. JANEŽA EV. KREKA	.25
OGLENICA, povest, broširana ..	.40
PASTI IN ZANKE, (I. S. Orel), broširana	.40
PATRIA, povest iz ireke junaške dobe, broširana	.40
PIKOVA DAMA, (A. S. Puškin), povest, broš.	.40
PISANA MATI, povest, broširana ..	.45
PLEBANUS JOANNES, (L. Pregelj), broširana	.75
POJEDINA PRI TRIMALHIJONU, povest, broš.	.40
POVEST O SEDMIM OBESNIH, (Leonid Andrejev), broširana	.50
POVESTI, (Ljovro Kuhar), broš. broširana, 210 strani	.75
POVESTICE, (Rabindranath Tagore), broširana	.40
POZIGALEC	.25
PRAVLJICE, (Fr. Milčinski), s slikami, vez.	1.00
PRELEPA VASILJICA, in druge ruske pravljice, broširana ..	.40
RAZNE POVESTI, broširana	.70
SAMOSILNIK, (A. Novačan), deset povesti, broširana	.75
SAVIČEV PESIMIZEM, (E. Kristan), novela, broširana ..	.50
SOSEDJE in druge novele, (A. P. Čehov), broširana	.50
SREČE, novele, vezana	.50
SREČOLOVEC, povest, broširana ..	.35
SPISI ANDREJKOVEGA JOZETA, V. sv. vezan	.75
I, III, IV, VI, VII, VIII sv. broširani, po	.30
S POTI, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broširana	.75
SPOVED, (L. N. Tolstoj), broširana	.40
STARA DEVICA, povest, broširana ..	.45
STAROINDIJSKE PRIPROVEDI, s slikami, (Jos. Suchy), broširana	.35
STEPNI KRALJ LEAB IN HISA OB VOLGI, (I. S. Turgenjev in S. Stepnjak), povesti, broširana	.60
SVETOBOR, povest, broširana ..	.65
TARAS BULJBA, (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani	.75
TIK ZA FRONTO, (D. Feigel) broširana	.65
TRI POVESTI, (L. Tolstoj) broširana	.40
UDOVICA, (I. E. Tomić), povest 380 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VITEZ IZ RDEČE HISE, (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504	

strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana ..	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZAJEDALO, (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZENINI NAŠE KOPNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. sv. vezan	1.50
PESMI IN POEZIJE.	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoščine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	.90
POHORSKE POTI, (Janke Glaser), broširana	.35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tome Seljakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojislav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zupanič), pesnitve, broširana ..	.40
IGRE	
ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.25
GOLGOTA, (M. Krlež), drama v treh dejanjih	.50
GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
HRBTENICA, (Ivan Molek) drama v treh dejanjih s prologom in epilogom	.95
KASJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
(Nadaljevanje na 3. strani platnic.)	

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1061.

CHICAGO, ILL., 12. JANUARJA, (JANUARY 12,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PERIJODIČNE KRIZE

Na vsakega toliko časa imamo v tej deželi depresijo v industriji, kateri pravimo "kriza". Milijon, dva ali več delavcev je ob zaslužek. Plače se znižujejo. Delo, ki so ga v "dobrih časih" opravljali trije, ga v krizi izvršujeta dva, ali morda celo eden.

To je "kriza". Prvotno smo rekli tudi "panika", ker je bila zaeno s krizo v industriji tudi "finančna kriza". Denarja je "zmanjkalo" v prometu in ljudje so delali za nakaznice, ki so potrjevale, da si toliko in toliko zaslužil, denar pa dobiš kadar ga bodo banke imele dovolj, da ti nakaznice izplačajo.

Že star običaj je, da prihajajo krize v času predsedniških volitev. Oziroma, ZDI SE NAM TAKO. Prišle so po volitvah, in tedaj so delavci domnevali, da je izvoljen "slab" predsednik. Prišle so pred volitvami, in takrat jim je bil to migljaj, da je treba izvoliti tega in tega, drugače bodo slabi časi.

L. 1924 so rekli: Če ne bo izvoljen Coolidge, ne bo dela. In so volili zanj; tako smo si zagotovili prosperiteto do teh "volitev". Ampak čemu je treba radi volitev zniževati plače, odpustiti delavce in provocirati stavkarje? Kakšno korist naj ima delavec glasovati za stranko, ki ga na vsakih toliko let prime za vrat in ga davi? V čem naj krize koristijo deželi? Mar ne bi bilo pametnejše, če ne bi ponavljali "vsakih sedem let" povesti s katero je združena brezposelnost in beda?

Posredovalnice za službe — državne, mestne in privatne, so to zimo oblegane kót že dolgo ne. Dobrodelne družbe kličejo obupno za prispevke, kajti njihove kuhinje imajo tisoče gostov. Tudi juha, če je še tako slaba, stane, ako jo je treba servirati tisočem. Bedne družine plakajo in prosijo. Ti, ki imaš morda stalno delo, denar in nekaj druge imovine tega ne vidiš, ali pa si na krize že pozabil. Marsikdo je pozabil. Marsikdo jo občuti sedaj dasi mu preje ni bila znana.

Ameriške industrijske krize torej prihajajo na vsakih "sedem let", kar spominja na biblijsko pravljico o sedmih debelih in sedmih suhih kravah. Naši old timerji se še spominjajo prve velike industrijske krize leta 1893. Druga, ki je istotako prizadela stotisoče delavcev,

je bila l. 1900. Potem je bilo razmeroma "dobro" do poletja 1907. A kar flagloma so začele tovarne odpustiti delavce, nekatere so prenehale popolnoma, največji krah pa je doživela bakrena industrija po zapadu. Mnogo rudotopilnic je tedaj za vedno prenehalo in marsikak rudnik je menjal gospodarja. Banke so zapirale vrata in policija je odganjala razjarjene vlagatelje, ki so bili ob delo in ob — prihranke.

Naslednja večja kriza je sledila l. 1913-14, ki je izginila šele proti jeseni l. 1915. Nastala je zopet l. 1921 in trajala v nekaterih obratih par let, v enih pa odtlej sploh ni nobenkrat pomehala, npr. v premogovniškem. Med temi krizami "na vsakih sedem let" smo imeli tudi manjše; rezervna industrijska armada je bila skoraj vedno številna.

Kaj je rezervna industrijska armada?

"V prvih treh tednih decembra prejšnjega leta je vprašalo za delo v čikaški podružnici illinoiskega vposljevalnega biroja 4,606 delavcev, služb pa je imel le za 1,587 delavcev."

To je dejal med drugim v svojem poročilu ravnatelj biroja. Ako je tisoč služb, vpraša pa zanje dva tisoč delavcev, to znači, da jih mora ostati tisoč brez zaslužka, in ti so "rezervna armada".

"Tisoče in tisoče delavcev v Illinoisu je brez dela; težko bi bilo doognati točno število; vemo le, da so časi slabi in da je brezposelnost tolikšna kot je še ni bilo od l. 1914 naprej." To je dejal Chas. J. Floyd, ravnatelj illinoiske posredovalnice za službe, ki je državna ustanova.

Čemu nastajajo industrijske "krize"? Ker smo slučajno v volilnem letu, bodo razni politiki zatrjevali, kot v vsaki "krizi", da se velebiznis boji politične nesigurnosti. Ko hitro pa bo izvoljen ta in ta kandidat za predsednika, tedaj se tvornice odpro in zavladajo zopet "dobri časi".

Sedanja industrijska depresija se od prejšnjih precej razlikuje. Denarja je v tej deželi toliko kot še nikoli. Če bi prišlo do kake "finančne krize", bi prišlo radi "preobilice" denarja. Ampak ameriški bančni sistem je precej dobro reguliran in finance so več ali manj pod federalno in tudi državno kontrolo. Kriza je torej le v produkciji. Delavcev je "preveč". Oziro-

ma, dela je premalo za vse, kar je oboje eno in isto. Razlika med sedanjo in prejšnjimi depresijami pa je bistveno v tem, da je produkcija sedaj večja, da takorekoč narašča vzlic temu da odpuščajo delavce. S pomočjo izpopolnjene tehnike in stalno izboljšavanih obratnih sistemov producira en delavec danes več kot so pred leti producirali trije, ali štirje. In v tem je razlika. Prvič, masna produkcija, drugič naglica pri delu in tretjič, kar je glavno, tehnični pripomočki dvigajo produkcijo višje in višje, in pri tem — odpuščajo delavce. Ne rabijo jih več toliko. Nadomeščajo jih stroji. In če delavec ne dela, ne zasluži. Če ne zasluži, ne kupuje toliko ker ne more. Nadprodukcija je velika. Treba ustaviti, ali omejiti obrate, da se nakupičeno blago razproda. Po preteku leta ali dveh se polagoma vračajo "boljši časi". Tako je bilo dozdej.

Ko so omejili naseljevanje, so rekli nekateri: To ne bo šlo, kajti delavcev bo silno primanjkovalo. Pa jih je bilo vedno dovolj. In jih je vedno več na razpolago vzlic omejenemu naseljevanju.

Ameriška delavska federacija pravi, da je rešitev problema v skrajšanju delavnika iz osem na 6 ur, oziroma, v zmanjšanju števila delovnih dni s šest na pet v tednu. To bi pomenilo zaposlitev mnogo novih delavcev. Toda ali bi?

"Delavci morajo biti deležni pridobitev tehnike v ameriški industriji," pravijo nekateri predstavniki ameriških unij. Dobro, ampak kako? Kdo naj jim izvojuje delitev in kako?

V povojnih letih vidimo, da unija sama na sebi ne zadostuje. Če ji delodajalci ne morejo priti do živega drugače, se poslužijo sodišč, katera s svojimi prepovedmi onemogočijo uniji nadaljevati uspešno bitko.

Blaga je torej preveč. Denarja je preveč. Živil je preveč. Pa imamo vendarle "krizo". "Nagradujemo prijatelje in kaznujemo sovražnike delavstva" v republikanski in demokratski stranki, a razmere se vzlic temu ne izboljšujejo in delavci so bolj in bolj tepeni. Bo morda res najboljša, če začnemo razmišljati o socialistih in njihovem programu.

Avtomobili so hujši uničevalci življenj kakor bolezni.

V letu 1927 je izgubilo v avtomobilskih nezgodah v Illinoisu več ljudi življenje kot pa ga je vzelo v istem času sedem različnih bolezni: vročinska bolezen, sadica, škrlatica, oslovski kašelj, osepnice, koze in otroška paraliza.

V Chicagu je bilo l. 1927 ubitih v avtomobilskih kolizijah in smrtno povoženih okrog tisoč oseb, več tisoč pa je bilo poškodovanih.

Bi radi knjige? Prečitajte cenik knjig v tej številki "Proletarca".

Mehiko za svoje učitelje.

Mehiška vlada, postavljena od zavednega ljudstva v interesu Mehike kot celote, je ob nastopu vedela eno: obdržala se bo edino če bo imela za seboj disciplinirano, složno stranko tistega dela mehiškega ljudstva, ki je razumno in se zaveda težke naloge v preporodu Mehike. V zaostalih deželah, kakor je Mehiko, pa izobraženih ljudi zelo primanjkuje. Sreča za Mehiko je delavska stranka ki jo vodi razumen element, kateri bi rad dosegel več kot doseže, a ve, da more v danih okoliščinah izvojevati samo toliko kolikor dopuščajo njegovo moči.

Kar Mehiko rabi, so šole, — šole in učitelje, je dejal Calles. In vse zavedno delavstvo je njegovih misli.

Ampak učitelj med zaostalimi masami Mehikancev ni spoštovan. Gospod je samo duhovnik, kakor nekdanj na Kranjskem, učitelj pa je "škric", ki povzroča davke in druge nadloge.

Ako hočemo, da bo ljudstvo videlo v učitelju to kar je, ga je treba socialno dvigniti, je rekla mehiška vlada. Učitelj bo spoštovan, če bo ljudstvo videlo, da ga država ceni nad vse. Zato bo mehiški učitelj v bodoče višji državni uradnik. Dobival bo po prestani službeni dobi penzijo in deležen bo tudi drugih ugodnosti. Ob času smrti bo pokopan z državnimi častmi...

Tako bo ljudstvo, ki mu je šola še čisto tuja, polagoma spoznalo, da je učitelj "velik gospod". In ko doraste nova generacija, ena, dve, tri, bo mehiško ljudstvo v kulturi eno prvih na svetu. To je, če se do tedaj kaj ne spremeni, kar bi preprečilo razvoj Mehike iz dežele podložništva in ignorance v deželo izobrazbe in operacije.

Nekaj primer iz taktike provokatorjev.

Takozvani "ekstremisti" v Ameriki in tudi v drugih deželah, ki so se imenovali oziroma se imenujejo komuniste, so imeli in imajo še vedno za najpriljubljenejše sredstvo blatenje neljubih oseb.

V mnogih krajih se to nad njimi danes maščuje, posebno v Rusiji. Zinovjev, bivši car kominterne, je naglašal, da je dovoljeno vsako sredstvo, ki služi namenu, v tem slučaju "komunistični revoluciji".

Neki Ernest Bartulović je na enemu sestanku "komunistov" v Milwaukeeju dejal, da je treba slovenske socialiste blatiti do skrajnosti, neglede koliko imajo zaslug za vzbujenje slovenskega delavstva izpod klerikalizma. Naj bodo njihove zaslugе kakršnekoli, je dejal, komunist jih jim ne sme NIKDAR priznati. Dotičnik je pisal teden za tednom v svojih listih, kako so ti in ti korumpirani, kako kradejo in podobno — a vedno na pretkan način, da se mu ne bi

moglo do živega niti na "buržvaznem sodišču", jazbeci pa bodo le verjeli.

Novembra preteklo leto je bila v New Yorku zanimiva obravnava proti urednikom dveh židovskih "komunističnih" listov. Tožitelj je bil Morris Sigman, predsednik unije International Ladies' Garment Workers. Oba lista sta ga napadala in blatila do skrajnosti. Sigmanu ni preostajalo drugega kakor da se v obrambo svojega poštenja posluži "buržuaznega" sodišča. Zagovorniki obtoženih listov so zatrjevali, da so bili dotični napadi zelo "nedolžni" in ne delajo vtisa, da je Sigman kradel ali da krade unijske fonde, ali da je podkupljen. Ali halja "nedolžnosti" jim ni pomagala. Kar je enkrat zapisano, natiskano ter razposlano, se ne da več izbrišati. Med drugim so "komunisti" trdili v svojih listih, da ima Sigman v Storm Lake, Iowa, posestvo, ki je vredno sto tisoč dolarjev, in dan za dnem so ponavljali: Kje je dobil toliko denarja? Iz sodne razprave je razvidno, da je posestvo vredno le \$6.000, kar je \$94.000 manj kot so trdili "komunistični" obrekljivci.

Kadar se naši dobri delavci zgražajo radi "frakcijskih" sporov, naj vedo, da socialisti niso ustanovili "nove" stranke: niso začeli z bratomornim bojem; niso se poslužili v obrambi umazanih metod, in kdor to ve, mora tudi vedeti, da pade krivda na krivce tam kjer so.

Več tisoč ameriških vojakov protektira "naše" interese na Kitajskem.

Blizu devet tisoč ameriških vojakov protektira ameriške interese na Kitajskem. Del ameriške vojne flote je v kitajskih vodah z istim namenom.

To je sporočil department državnega tajnika 4. januarja t. l.

"Zakaj pa ne greš od koder si prišel," vprašuje nadutež človeka, ki si upa kritizirati kar je gnilega v tej deželi.

"Zakaj pa ne gredo Amerikanci na Kitajskem, v Nikaragvi itd., s svojimi "interesi" od koder so prišli? Čemu silijo v Mehiko in v vse kraje, kjer je prilika za "interese"? — To pa ti vprašaj.

Naivni bedaki, ki mislijo da govore patriotično kadar zabrusijo "foreignerju", "če ti ta dežela ne ugaja, poberi se od kjer si prišel," ne vedo, da bi se lahko z veliko večjo pravico reklo isto Amerikancem v centralni in južni Ameriki, na Filipinih, na Kitajskem in še marsikje. "Foreignerji" so ustvarili Ameriko, torej jo ne izkoriščajo. "Ameriški interesi" pa izkoriščajo tuje dežele. V tem je razlika.

Ali se kedaj potrudite, da bi tudi vaša organizacija oglašala svoje priredbe v "Proletarcu"?

ANGELO CERKVENIK:

ESFIRA

POVEST O VOTLIH OČEH.

Prepis iz mojega dnevnika.

(Nadaljevanje.)

10. septembra 1918.

Esfira ji je ime.

Danes zvečer mi je povedala. Bil je nena-
vadno topel večer. Vrhovi visokih, belih brez
so se dotikali svetlih zvezd. Daleč spodaj pod
gričkom je mrgolelo na tisoče lučk: mesto v
daljavi, nekje daleč je zatulila lokomotiva. Po-
tem pa je bilo vse tiho, mirno. Le bela debela
visokih brez so motila temni mir.

"Tiho je," je dejala.

"In lepo," sem dodal.

"In lepo," je ponovila.

"Ali je lepše nego pri vas doma?"

"Mislim, da nisem videl in občutil nikjer in
nikdar nič lepšega, nego je to današnje, v tej
noči."

Ali nisem povedal nekaj neznansko neum-
nega, nekaj takšnega, kar je zvenelo tako vsak-
danje, skorajda kakor mlatenje prazne slame?

In vendar sem v globini, vprav na dnu za-
vesti občutil, da sem povedal, česar je bilo moje
bitje prepelno.

Zasmejala se je.

Kakor sladak strup se je vtihotapil ta smeh
skozi možgane v sleherno žilico krvi in me mam-
mil, mamil, da sem gubil vero vase in jel verjeti
v — Boga ...

O sladkoopojni smeh!

In mrtve oči!

In vendar sem moral jokati!

Kaj je z menoj? Ali sem zblaznel? Esfira
me tako gleda s svojimi mrtvimi očmi, tako
me boža s svojim neizmerno širokim pogledom.
tako me opaja s svojim sladkim smehom.

"Dobri ste in rada vas imam!"

Zakaj sem dober? Mar zato, ker jo imam
rad? Ali jo imam res rad?

Ali ni to le užitek, ki je izključno le moj
užitek?

Rad jo imam.

Samo to vem.

Bil je lep večer, večer, ki so ga motila le
bela stebila visokih brez, poljublajočih svetle
zvezde.

In ona — ni videla ...

Ne more biti, da bi ne videla.

Vse, prav vse je videla ...

11. septembra 1918.

Njeni beli prstki so se dotikali črnih tipk
klavirja.

Ali igra še katera tako?

Mnogokatera igra bolje, a tako — nobena.
Nobena ne more tako igrati.

Ona *vidi* v klavirju.

Pela je tiho pesem in jaz sem jo poljubil.

Pela je pesem brez besed.

Ni se prestrašila, ni nehala peti in igrati, ko sem jo poljubil.

Ko je pozneje položila svoje bele roke v naročje in me je objela mrzla tema široke dvorane, me je stresel mraz.

"Oprosite, gospodična Esfira . . . bilo mi je tako . . . tako, veste . . . ne vem, zakaj sem moral . . ."

"Gospod, prijatelj moj, tudi meni je bilo tako . . . tako, da sem vedela: ne more in ne sme biti drugače."

"Ne more biti drugače," sem ponovil.

"Kaj naj vam oprostim?"

In zopet je zaigrala.

Počasi, tiho, žalostno, o, prežalostno! Pesem o brezmejni, brezčasni temi.

Nisem razumel.

Pesem je pela, ki je bila čudežna, kakor je čudežna lepota njenih oči.

Hotel sem bežati, a noge so mi odrevene. Poleg nje bom umrl.

Kovel, 15. septembra 1918.

Na potu sem. Vodil sem transport nemških ujetnikov, ki so se vračali iz Rusije, v neko taborišče.

"Ali bo še vojna?" so me spraševali.

"Seveda bo, še dolgo bo!"

"Strela jih ubij!"

In vendar — tako sem pomislil — si želim, da bi vojna še trajala, da bi mogel ostati poleg Esfire, vendar mi ni žal, da je vojna nastala.

Prestrašil sem se pred to mislijo. Sam sebe nisem več poznal.

Odkrižati sem se hotel svoje zavesti kakor nadležnega tujca.

Kaj bi rekla Esfira, če bi le od daleč zaslušila mojo umazano misel?

Zadnje dneve sva presedela po dolge ure skupaj. Poljubil pa je nisem več.

Pogovarjava se o najnepomembnejših stvarih in vendar jo ljubim za vsako besedo, ki jo izpregovori, bolj.

"Jaz vas imam rada, a vi boste šli in nikdar več vas ne bo nazaj!"

"Vrnili se bom."

Njen obraz se je zresnil. Obrnila je glavico proti meni in rekla:

"Zakaj niste premislili, kar ste izustili? Nikdar se ne boste vrnili; to se ne more zgoditi. Predobri ste, da bi se vrnili . . ."

"Predober?"

Nasmehnil sem se, kjer je nisem mogel razumeti.

"Zakaj se smejete? Saj ste res predobri! Prepričana sem, da boste v svojem življenju srečali marsikatero bitje, ki bo bedno in usmiljenja potrebno, ki bo prosilo tolažbe . . . in ne morem verjeti, da bi vi ne mogli dati ljubezen za ljubezen. Samo trdosrčnež bi mogel iti mimo in ne videti in ne imeti srca."

Sram me je bilo, da sem se bil zasmel.

Ko bi mogel ostati pri njej!

"Res," je po kratkem molku dejala, "niti trohico bi vas ne mogla imeti rada, če bi ne mogla verjeti, da ste dobri."

Spomnil sem se svoje male Zoše.

Poročiti sem se hotel z njo kar takoj. Tako je bila lepa in tako bedna!

Zakaj?

Ali so bedni vrednejši od drugih, ki niso bedni?

To je bolezen!

O kako silno težko čakam na vlak! Kdaj bom zopet pri njej?

Kovno, 17. septembra 1918.

Danes sem se vrnil in danes moram oditi. Za vedno! V Pskov. V Pskov!

Esfira še ne ve.

In vendar ne bom danes še odpotoval. Še to noč bom ostal pri njej, samo še to noč . . .

Pskov, 20. septembra 1918.

Esfira, jaz jočem.

Zakaj sem čakal še vso noč? Zakaj se nisem takoj odpeljal?

Ko sem ji povedal, da bom odpotoval, da je morebiti ne bom nikdar več videl, se je nasmehnila.

In njen nasmeh je bil kakor tista žalostna pesem na klavirju.

Nič ni rekla. Potem pa se je zresnila in vprašala (glas se ji je tresel):

"Ali ste žalostni?"

Molčal sem. Vsaka beseda bi mi bila izvalila glasen krik.

"Vem", je rekla, "a bolje bo, če se razideva. Vidite, jaz . . . kaj vam morem jaz nuditi? Slep pa ženska! In vi meni? Mogoče mnogo, a Bog vé, koliko časa. Morava se posloviti, kajti čutim, da bi se po nekoliko dneh ne mogla več ločiti od vas . . ."

"Samo še to noč mi žrtvujte", sem jo šepe-taje prosil.

Dolgo je molčala.

"Ob petih zjutraj se bom odpeljal."

"Pridite", je zašepetala in zardela.

(Dalje priložnič.)

ZA POMOČ STAVKUJOČIM PREMOGAR-JEM V VZHODNEM OHIJU.

Konferenca J.S.Z., ki je zborovala 2. januarja v Bridgeportu, je med drugim obširno razpravljala o situaciji med premogarji ki so na stavki v tem okrožju od 1. aprila naprej. Pomoč je nujna. Kdor more, naj stavkarjem pomaga bodisi z denarnimi prispevki, z obleko ali z živili.

Obleko, namenjena stavkarjem tega okrožja, sprejema Joseph Snoy, R.F.D. 2, Box 7, Bridgeport, Ohio, denarne prispevke pa Nace Žlemberger, L. Box 12, Glencoe, O. Vsi prejemki se razdele pod nadzorstvom in s sodelovanjem posebnega odbora, ki je odgovoren Konferenci.

Nace Žlemberger, tajnik Konferenca J.S.Z.

ANTON KRISTAN:

V PARIZU.*(Konec.)*

Pariško poslaništvo je zelo važno. Zlasti za naše slovenske izseljence, ki jih je nad 30.000 na Francoskem; seve v glavnem so delavci po rudnikih in plavžih. Francoska ima med vsemi evropskimi državami res najmanj skrbi za tzv. brezposelne. Brezposelnost je sicer svetovni problem; hude skrbi ima Anglija, zlasti zaradi sporov v premogovni industriji. Danes podpira Anglija 1 mil. brezposelnih. Holandska, Švedska, Švica, Češka, Avstrija — vse imajo polno skrbi, kako obkrobiti brezposelne. V Italiji je število brezposelnih od 80.000 lani poskočilo letos na 230.000. Edino Francija je v tem oziru najmanj prizadeta. Oficijelno se trdi, da je 80.000 brezposelnih; dejansko pa bi ta država bila lahko i brez te statistike. Res je število tujih zaposlenih delavcev silno visoko. Naših je kot že omenjeno — okrog 30.000, ki so raztreseni po raznih krajih. Tu v Parizu je neki Srb za izseljeniškega komisarja. To mesto bi moral zavzemati človek, ki ga ti problemi vse bolj zanimajo in ki je zaenkrat še bolj blizu teh ljudi, ki so skoro sami Slovenci. Komunisti izdajajo v Parizu za te naše ljudi slovenski časopis "Glas", ki je spretno urejevan. Na poslaništvu so mi tarnali čez komuniste, češ: vse bi bilo bolje, da teh ni med našimi izseljenci. Nisem nič rekel, kajti: mi nimamo s Francijo nobene delavske pogodbe. Našega delavca, ki se pri delu pohabi, se enostavno s par franki odpravi. Češkoslovaška je že pred več leti sklenila tako pogodbo s Francijo. In, če se za delavce ne brigamo tako, kot bi bilo treba, bodo delavci s tistim, ki se za nje bolj zanima.

V Parizu se shajajo naši ljudje v restavraciji "Dalmacija", ki jo ima neki Jugosloven v oskrbi. So pa še trije — štirji lokali kjer sem čital nad vhomom v cirilici "srbski restoran". Potem smo bili v češkem restoranu, in sicer tako, da je šofer, ki nas je vozil, prišel sam na idejo ter nas zapeljal odpoldne v "Čehoslovakijo", kjer se dobro je. Pivo je v Parizu zanič; tudi v tej češki restavraciji, kjer sem po prvem vrčku napravil slovesno obljubo: piva ne pijem več, dokler ne pridem v boljšo deželo. Da imajo Rusi svoje restavracije, se razume, kajti Rusov je tu silno veliko. In Italijani! Čehi skrbijo za reklamo; v Tourist-Office pri operi sama "Praha" — "Praha" — "Praha". In lepe slike, panorame, priporočila.

O naših krajih sem videl samo v poslaništvu silno neokusen lepak o Rogaški Slatini, ki bo gotovo odvrnil tistega, ki bi imel namen priti v to izredno kopališče.

Na ulicah so kioski za prodajo časopisov. Češki, poljski, madžarski, nemški, ruski, švedski — vse je na prodaj. Jugoslovenskega — ne srpskega, ne hrvatskega, ne slovenskega — nisem zapazil. V tem smo res — edino edini . . .

V Parizu me je prav posebno zanimalo življenje ljudi-domačinov in tujcev — stanovanjske razmere in prehrana. Francozi imajo dober zakon, ki ureja lastništvo večjih hiš. Tako n. pr. omogoča, da postanejo posamezniki pravi lastniki poedinih nadstropij in celo stanovanj. Pri nas tega ni, kar se v večjih mestih zelo pogreša. Na ta način bi bilo v Beogradu in Zagrebu omogočeno, da dobe tudi manj premožni lastno stanovanje bolj v sredini mesta oziroma ondi, kjer si ne morejo sami postaviti hiše. Pri nas imamo v bivših avstrijskih deželah zakon o družbah z omejeno

zavezo, ki omogoča skupno udejstvovanje lastnikov manjšega kapitala, vendar pa le-ta niti zdaleč ne nudi tega, kar omenjeni francoski zakon. V Franciji imajo še stanovanjsko zaščito, velja pa zgolj za domačine. Tujci bivajo v hotelih ali v podzakupih, kjer stanejo mesečne meblirane sobe od 200 do 2000 frankov, po legi in udobnosti, seveda. Študentje stanujejo v hotelskih mansardah, kjer plačajo po 200 do 500 fr., zopet po legi in kakovosti. Domačini imajo z oddajanjem sob lepe zaslužke.

Hrana se dobiva prav tako za majhen in za velik denar. Restavranti s tako zvanimi stalnimi cenami dajejo kosila po 1.50 do 5 frankov. Obedi po 5 frankov so že dokaj dobri. Kdor pozna razmere, lahko živi precej dobro po zmerni ceni. Seveda so v cenah velike razlike. Kava stane v navadni kavarni 1 fr., v boljši od 1 do 1.50 fr., v elitnih pa 3 franki in še več. Kuhinja ni napačna; vendar pa se ji mora naš človek nekoliko privaditi.

Glede snažnosti se mnogi pritožujejo, mi pa smo se preverili, da je graja presplošna. Za malo denarja seveda ne moreš veliko zahtevati. V Beogradu stane soba 80 do 100 Din, s taksami in napitnino izdaš 125 Din, v Parizu pa smo imeli boljšo sobo v 1. nadstropju ob eni največjih avenij v sredini mesta po 50 frankov. Lahko pa bi bili dobili v bližnjem hotelu takšno sobo po 30 frankov.

Iz Pariza smo se odpeljali v Cherbourg. V pristaniščih Havre in Cherbourg se vsak dan nakladajo ogromne količine poljskih pridelkov za Anglijo in pa na ladje za Ameriko. Tako smo videli v Cherbourgu nakladanje več vagonov špargljev na srednje velik parnik, ki je prepeljal blago na široko morje, da ga ondi preloži na velike ladje, ki zaradi plitvega obrežja ne morejo v cherbourško pristanišče.

Cherbourg je oddaljen Parizu 536 km. Ima okrog 40.000 prebivalcev, ki jih preživlja pristanišče. Trgovski promet se ni mogel bohotno razvijati, ker je Cherbourg vojaško utrjen. Tem bolj pa cvetel potniški promet, ker se tukaj ustavljajo vse večje prekooceanske ladje. Med njimi in pristaniščem občejuje manjši parniki. — Preko Cherbourga je priletel v Pariz Američan Lindbergh. Seveda so to brz zabeležili na primer-nem mestu v pristanišču in radi opozore tujce na ta napis. Sploh pa Francozi še vedno izgovarjajo z občudovanjem to ime. V Parizu vidiš Lindberghovo sliko skoraj v vsaki trgovini. Junaško dejanje tega Američana pa razumeš popolnoma le tedaj, če si na širokem oceanu. Kamor pogledaš, sama voda, neskončna voda in zrak. Zdaj pa zdaj zaveje veter, ki je tu in tam vrlo neprijeten; orkani in cikloni niso redki in stoprav sredi ogromnih valov spoznaš prvinsko silo oceana.

V Cherbourgu je na veliki obali tudi spomenik Napoleona I. Imperator kaže s prstom proti Angliji. Spodaj je napis, ki ni nič preveč laskav za angleški imperij. Semkaj prihajajo čez Rokavski kanal številni angleški izletniki in niso menda nič preveč veseli svarečega Napoleonovega prsta. Vzlic temu pa se na francoskih tleh dobro počutijo in parniške sirene morajo dolgo žvižgati, preden se Angleži zberejo za povratek čez kanal v domovino . . .

Naročite Ameriški družinski koledar l. 1928 svojcem v domovini. Stane \$1 in 10c za pošiljalne stroške. Pošljite nam to vsoto in natančen naslov prejelnika.

Resnim in pametnim za smeh in kratek čas.

Za slovenske svetnike v slovenski pratiki.

Zelo neprijetno je, ker se mora tako veren narod kakor je slovenski obračati v svojih priprošnjah na svetnike, ki so tujih narodnosti in večinoma ne razumejo našega jezika. Nekoč je neki slovenski ameriški duhovnik dvignil obupen klic: Delujmo, da sveta stolica proglasi Friderika Barago vsaj blaženim, če že ne za svetnika. V Rimu njegovega apela niso zaslišali, zato so ga ponovili v domovini, toda za Martina Slomška.

Ni pa izgledalo, da bo dosežen kak uspeh, dokler se ni pojavil v editorialom za slovenske svetnike v "Am. Slovencu" z dne 5. jan. 1928 šeboganski fajmošter slovesa holadrija drom—hujpada hujpada. Sedaj pa Slovenci prav gotovo dobimo vsaj dva slovenskega svetnika — svetega Slomška in svetega Barago.

Rev. Černetov članek se v tem predpustnem času glasi:

"Slovenci do sedaj še nimamo nobenega svetnika. Poglejmo Francoze! Mala Terezija, Ivana d'Ark, Marjeta Alakok, Ludovik itd. Ne bi končali kmalu, če bi hoteli našeti imena vseh svetih Francozov in Francozinj. Italijani, Nemci, Španci, Poljaki, Čehi, Grki, Irci, Angleži se ponajajo z imeni kakor: Alojzij, Bonifacij, Terezija, Stanislav, Ljudmila, Patricij, Edvard itd. Ali smo res mi Slovenci zadnji pred Bogom? Ali mu še res ni slovenska zemlja vzgojila nobenega zvestega služabnika? Slabo za nas, če bi to bilo res! Hvala Bogu, da ni.

Tudi mi Slovenci, čeprav smo mal narod, smo poslali v nebesa gotovo že veliko velikih svetih duš, ali bolj pravilno povedano, Bog si je izbral v svojem usmiljenju tudi med nami že mnogo čednostnih služabnikov, ki so ves čas svojega življenja poveljevali božje ime in širili Njegovo kraljestvo na zemlji z gorečnostjo apostolov. Tudi naša slovenska domovina je že gledala može, ki so bili Bogu in narodu v čast. In kakor se sveti solnce na nebu med drugimi zvezdami, tako se bliščita iz množice imeni: Slomšek in Baraga.

Saj ju poznate! Gotovo se še spominjate, kako so vam vaše matere pripovedovale o dobrem škofu Slomšku? Saj še pomnite, kako radi ste čitali njegove povesi in basni in pregovore v vaših šolskih čitankah. Ali vam ni vsakokrat, ko ste slišali poveljevali tega vašega rojaka, srce hitreje udarilo? Niso li vam zažarele oči v novem blesku ponosa, češ, naš je Slomšek, samo naš! Gotovo ste tudi čitali z občudovanjem življenje vašega drugega velikega Slovenca, Barage, ki ga je gorečnost gnala med divje Indijance, da pridobi njih duše za Kristusa.

Pa boste dejali: Če sta bila res tako sveta, zakaj pa še nista svetnika? Takoj pojasnim!

Če se sliši, da je ta ali oni umrl v duhu svetosti, in če ga Bog še s čudeži povelja, se določi posebna komisija pod škofovim nadzorstvom. Ta komisija zbira podatke o življenju "svetniškega kandidata", njegove spise itd. Ko je vse zbrano, pošlje škof podatke v Rim sv. stolici. Razne komisije nato preiskujejo vse z veliko pazljivostjo in natančnostjo. Če je dokazana

svetost in če je potrjena s čudeži (če se ne motim, se zahtevajo 3 čudeži za žensko in 2 za moško osebo), komisija to predloži sv. očetu, ki to potrdi in pozneje proglasi dotičnega, o katerem se je razpravljalo, blaženim. Vse te komisije pa stanejo ogromne vsote denarja. Vidite, tu je vzrok, zakaj še nimamo svetnika. Naš narod je ubog in do sedaj še ni imel nikogar, ki bi se bil potrudil in si naložil težavno breme preiskovanja na rame.

Sedanja slovenska škofa se zelo trudita, da bi priporila sedaj Slomšku in pozneje še Baragi čast oltarja. Prezvišeni vladika Dr. Karlin je poslal že vse potrebne podatke o škofu Slomšku v Rim. Slovenci ameriški! Odprite sedaj svoja srca in roke! Zbirajte, darujte za Slomškov sklad! Ta denar se bo rabil, da se plačajo komisije.

Zakaj je prišla Mala Terezija tako hitro na oltar? Prvič, bila je sveta in drugič, ves narod francoski je priskočil in podprl delo komisije z molitvijo in gmotno.

Da je bil Slomšek svet, ni dvoma, saj ga Bog že s čudeži poveljuje. Pomagajte mu na oltar z molitvijo, podprite delo komisij!"

Kajne, zelo interesantno. Tudi to je zanimivo, da med svetniki v nebesih ni demokracije. Če ima ženska v svoj kredit dva čudeža, in moški tudi dva, tedaj je on svetnik, ne pa ona, kajti da je ženska svetnica, se zahteva od nje en čudež več kakor od moškega. Holadrija drom-hujpada-hujpada . . .

Zaključni odstavek Černetovega članka se pečajo s predlogi: kako naj si slovenski ameriški duhovniki razdele okrožja ter organizirajo v njih kolekte, kajti edino ako bo skrinja polna, bodo "komisije" v Rimu spoznale, da sta Baraga in Slomšek v resnici svetnika in sta delala ter delata čudeže . . . Svetnika pa na tem grešnem svetu ne dobiš zastoj v pratiko in na oltar, pa če je še tako svet. Treba je denarja. In pa najmanj dva "čudeža" za vsakega. In ker je Rev. Černe s svojim hujpada-hujpada "Gladiatorjem" prihranil slovenskim podpornim organizacijam po njegovem lastnem zatrdilu mnogo tisočakov, naj bi te bile toliko prijazne ter jih poklonile sedaj njemu, da jih pošlje tozadevnim komisijam v Rim s podatki o svetništvu in čudežih Slomška in Barage. — K. T.

Kako je bil "Frank Novak" utihotapljen v S. N. P. J.

S. N. P. J. ima od časa do časa kampanjo za pridobivanje novih članov. Njihov namen in cilj je povečati število članstva in s tem Jednoto. Včas pa se pripeti, da poskuša kdo postati član brez kampanjskega pritiska.

Eden, ki mu je SNPJ. posebno pri srcu in bi ji rad "pomagal", je tudi Chas. Novak, alias Bartulović, Nevesekdo itd. Pred več tedni je temu poročevalcu nekdo zaupal, da bo Chas. Novak kmalu član SNPJ. in da je že dobil potrebna zagotovila in "pomoč". Informant pa ni bil na jasnem, ali bo Nevesekdo vložil prošnjo za pristop v društvo "Francisco Ferrer", ali pri "Narodnih Vitezih", ali pa pri društvu SNPJ. v Lyonsu. Pri medsebojnih dogovorih med "okrožničarji" in Bartulovićevim zastopnikom Japičem so končno sklenili, da ga bodo poskusili "utihotapiti" v SNPJ. potom društva "Francisco Ferrer".

Mr. Japich, predsednik društva, ga je predlagal

v SNPJ. na seji meseca decembra pod imenom "Frank Novak". Nekdo ga je vprašal: Ali je ta Novak identičen ali v sorodu s Chas. Novakom, in Japich je dejal "no—no". Nihče ni več "porajtal" kdo je "Frank Novak", kajti Novakov je med Slovenci in Čehi mnogo.

Vse je šlo gladko do januarske seje društva "Francisco Ferrer". "Frank Novak" je bil v smislu pravil SNPJ. s pričami pri zdravniku. Januarja je prišel na redno sejo kakor mu je bilo naročeno. Pri točki "sprejemanje novih članov" je predsednik Japich naročil reditelju, naj privede prosilca. Reditelj je bil John Vogrich, gl. blagajnik SNPJ. Privedel je "Frank Novaka" pred Japicha, ki mu je čital oziroma mmljal zaobljubo. Hitel je in z njo sta bila kmalu gotova. Reditelj je stal poleg njega. Predsednik Japich nato pravi prosilcu, naj se obrne da ga predstavi: "To je naš član Frank Novak . . . —"

"Hop, brat predsednik, kdo je to, prosim pojasnila — meni se zdi ta človek zelo znan . . ." je silil nekdo vmes, a predsednik je "hitel" da stvar zameša, manever pa se mu ni posrečil. Člani so postali pozorni in so zahtevali pojasnila: Ali je to, ki smo ga sprejeli, človek, ki se je podpisal v svoji okrožnici kot "Chas. Novak, urednik 'Delavca', ali ni?" In ubogi slamnati lanski urednik "Radnika" Mr. Japich, je moral priznati, da je to "tisti", toda njegovo ime ni Charles, ampak Frank Novak, je dejal. Ime pa je sprejmenil zato, ker sta bila pri bivši "Delavski Sloveniji" dva Franka Novaka. Ker je imel milwauški več pravice do imena Frank, si ga je ta spremenil v Charles. Ampak njegovo ime je v resnici Frank Novak. "Jaz sem ga videl prvi dan ko je prišel v Chicago iz starega kraja," je jecal prestrašeni Japich. Paul Berger, tajnik društva, je dejal, kaj bi ga pustili čakati, češ, dva dolarja ima več stroškov z zdravniško preiskavo, "Narodni Vitezi" so ga potom "Prosvete" pozvali naj pristopi v SNPJ., torej ga sprejmimo in mirna Bosna. "Taktičar" M. J. Turk pa ni bil na seji. Prišel je šele — ko je bila "zadeva" končana. Njegov manever je po mnenju tega pisca bil sledeči: Če mogoče, vtihotapimo "Frank Novaka" v društvo neopaženo, da bo delal kot član še več zgage na škodo SNPJ. Če pa kdo trik spozna, tedaj se meni ne bo treba oglašati za besedo, ako ne bom na seji. Potem pa bom lahko kot "nepriustranski" član branil v slučaju obtožbe društvo, ali pa prizadete člane.

Torej na decemberski seji je Japich dal nekemu zagotovilo, da Frank Novak ni identičen s Chas. Novakom, četvorica "okrožničarjev" pa je molčala ko grob, ker je hotela napraviti še malo "rabuke" in ob enem, če mogoče dobiti provokatorja znotraj SNPJ. sebi v pomoč. V društvu "Francisco Ferrer" imata Berger in Turk absolutno premoč; večina članstva, kolikor ga prihaja na sejo, je na njuni strani. Ta tihotapski trik pa jim je bil preveč. Zahtevali so pojasnila od predsednika in tajnika, nekdo pa je zahteval, da se vtihotapljeni prosilec odstrani iz dvorane. Po daljši diskuziji se je vršilo o aplikaciji "razkrinkanega" Franka Novaka (?) tajno glasovanje. Osem glasov je bilo za sprejem, sedemnajst proti. Sedanja mašina je pogorela prvič od kar je na krmilu tega društva.

Nekaj članov je svetovalo predlagatelju Japiču: Ker si meseca decembra ZAMOLČAL pri predlaganju tega prosilca RESNIČNA dejstva in s tem KRŠIL pravila, je najboljša, da ga sedaj znova predlagaš in poveš: To in to je, vi pa izvolite odbor treh, da preišče njegovo zgodovino ter pronajde, ako je vreden da postane član SNPJ. A "druže" Japič ni hotel upoštevati nasveta . . .

"Frank Novak" je bil torej član SNPJ. kakih deset, petnajst minut . . . Morda bi zanj bilo oddanih po "spoznanju" več kot osem glasov, če se bi članom ne zdelo za malo, da so jih "potegnili". Bil Berger ali Turk ali pa "floor leader" — "fulati" na tak način se člani ne puste.

John Vogrich je rekel, da "Franka Novaka" ni poznal, dasi je sedel blizu njega v Waukeganu 14 dni. Berger ni podal nikake določne izjave. "Frank Novak" in njegov agent Japich pa sta mislila: Poskusiva, če gre, dobro, če ne, tudi dobro.

"Frank Novak" hvali društvo "Francisco Ferrer", oziroma "okrožničarje" v vsaki številki svojega slovenskega lističa in tudi v hrvatskem "Radniku" od waukeganske konvencije naprej. Sedaj pa ga je to društvo odklonilo . . . Kakšna nehvaležnost.

Ali se morda SNPJ. boji "Franka Novaka"? Ni se bala niti močnih osebnosti, ki so kaj štetli. Ta vtihotapljeni kandidat ima prirojeno svojstvo provokatorja in njegovi predlagatelji to dobro vedo. Če bi imeli čiste namene, bi rekli: "Predlagamo tega in tega, ki je to in to. Mi hočemo, da postane član in apeliramo na vas, da ga sprejmete ter ga potem branite v slučaju, da bi mu kdo oviral pristop." A mesto tega so se poslužili tihotapstva — strahopetnega trika ki jih je znova razgalil.

(Priobčujemo to poročilo, ker je v interesu načel SNPJ. in nje same, da se trike nasprotnikov zunaj in znotraj osvetli v pravi luči. — Ured.)

SPOSOBNOST, DOBRA VOLJA IN SODELOVANJE VSE PREMORE.

COLLINWOOD, O. — Na božič 25. decembra sta društvi "V Boj" št. 53 in "Strugglers" št. 614 SNPJ. (slednje posluje angleško) priredila skupno veselico in varietni koncert z velikim uspehom. Udeležba je bila tolikšna, da nam bi jo lahko zavidal sam škof Jeglič in tudi rumunska kraljica, če bi prišla v Collinwood.

Priredba se je vršila v Slovenskem delavskem domu. Posetilo jo je približno tisoč oseb. Popoldne, ko je bil izvajan koncert in kuplet v glavni dvorani kate- ra ima 400 sedežev, je bil vsak prostor okupiran, zvečer pa sta bile obe dvorani polne plesalcev in drugih.

Društvi se imata zahvaliti članom dramatičnega kluba "Verovšek" ter vsem drugim našim umetnikom, ki so sodelovali pri koncertu, nadalje sodrugu Antonu Eppichu in njegovim sodelavcem, ki so predvajali "Črnomelskega škrica". Program je bil eden najboljših kar si jih je mogoče misliti v slovenskih naselbinah in posetnikom je jako ugajal. Vsi so se o njemu pohvalno izražali. Eden član društva "V boj" mi je dejal po koncertu: "Nisem verjel, da so Slovenci v stanju nuditi tako bogat in tako izborni izvajan program."

Vsi, ki so omenjenima društvoma pomagali do tako uspešne priredbe, zaslužijo priznanje in zahvalo, in v tem soglašava vse članstvo društev "V boj" in "Strugglers" ter ostali udeleženci priredbe.

Društvo "V boj" je ponovno pristopilo v Izobraževalno akcijo JSZ., kateri je sklenilo plačevati \$2 mesečno članarine.

V nedeljo 15. januarja ima zopet veselico; vršila se bo v Slov. del. domu. Zabava bo izborna in postrežba tudi. Na naših priredbah vam ni bilo še nikoli dolg čas in tudi 15. januarja vam ne bo. — F. B-č.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

ŠEST ORGANIZACIJ V WAUKEGANU VČLANJENIH V IZOBRAŽEVALNI AKCIJI J. S. Z.

WAUKEGAN, ILL. — Tu je umrl 7. januarja 22-letni Fr. Svete na posledicah vnetja slepiča. Bil je član samostojnega društva in pred meseci je pristopil tudi v angleško poslujoče društvo Little Fort SNPJ., a ga je pozneje pustil brez kakšnega posebnega vzroka. Storil je kar stori toliko drugih. Škoda, ker je človek v življenju tako zelo podvržen neopreznosti.

Pokojnik je bil pevec in dobra igralska moč. V opereti "Gipsy Rover" je imel precej važno vlogo v kateri bi imel ponovno nastopiti v nedeljo 29. jan. v Chicagu, a prišla je smrt in ga vzela.

Samostojni izobraževalni klub se pridno vadi za ponovitev omenjene operete, ki jo vprizori na priredbi kluba št. 1 v nedeljo 29. jan. v dvorani ČSPS. Ima pa nekaj nepravil. Fr. Svete je, kot omenjeno, umrl, nekaj igralcev pa je okupirala bolezen. A do predstave bodo ozdraveli in igrali ter peli bodo celo toliko bolje.

V pomožni akciji za stavkujoče premogarje je aktiven tudi Waukegan in North Chicago. Razna društva so prispevala v stavkovni fond iz svojih blagajen, na priredbi kluba št. 45 prošlo nedeljo pa je bil izžreban velik "kek", ki ga je poklonila ta namen Darovec-Zagarjeva pekarna.

Na konferenci JSZ. ki se vrši v nedeljo 29. jan. dopoldne v Chicagu, bo Waukegan dobro zastopan. Narodna čitalnica, ki je odsek Slov. nar. doma, je izvolila za zastopnico Anno Mahnich.

Vsa tri društva SNPJ. v Waukeganu so včlanjena v Izobraževalni akciji JSZ., nadalje klub št. 45, Samostojni izobraževalni klub in Narodna čitalnica, skupaj šest organizacij. — *Poročevalec.*

SLOVENSKI PREMOGARJI V JUŽNEM COLORADU IN STAVKA.

WALSENBURG, COLO. — Ko ste v raznih listih brali kako navdušeno so se odzvali premogarji teh krajev pozivu na stavko, in ko ste brali tu pa tam tudi kak slovenski dopis, ste mogoče domnevali, da smo slovenski premogarji tudi v južnem Coloradu prvi med stavkarji in zadnji ki se uklonimo. Je res in ni. Mnogo naših rudarjev je zavednih in vztrajajo do skrajnosti. Nekaj pa je omahljivec.

Colorado Fuel and Iron Co. je mogočna "v nebesih" in na zemlji. Kontrolira cerkve, zato ima moč v nebesih; kontrolira sodišča, oblasti in milico, zato je mogočna na zemlji.

Soglašam s dopisi v Proletarcu, v katerih je bilo rečeno, da bo stavka pod firmo I.W.W. jako težka. A bila je težka tudi ko jo je vodila U.M.W. in je težka sedaj, kar dokazuje Ohio in Pennsylvania.

Če se komu zamerim ali ne — slovenski rudarji v južnem Coloradu še niso bili nikdar na glasu, da so naprednjaki in da so zavedni delavci. Vendar pa so se v tej stavki odzvali večinoma z navdušenjem. Ne pa stoodstotno.

Precej jih je šlo med stavkokaze že prvi dan stav-

ke, med temi npr. v tem okrožju S. Zele, L. Slavec, Geo. Preskar, Paul Fatur, John Fatur, Joe Slavec, John Logar, John Posega, Tony Paulovec, P. Paulovec, Tony Lipee, Joe Vrdjančič, Joe Krulc, Jack Tomsich, Fr. Tomsich, John Jenich, Joe Vičič, Louis Fabec (ta je privedel na stavkokaštvo dva iz Clevelanda a njunih imen ne vem), John Tomsich, John Krstinec, Martin Šetinc, Joe Kocjan, Math Rimac itd. Našel bi lahko precej imen tudi od onih, ki so šli stavkokazit pozneje, a naj ta zadostujejo.

Če bi trajala stavka dva tri dni, kvečjemu teden, bi take vrste ljudi pač vztrajali. Ali da bi se kdo puntal kar cel mesec to nikakor ne gre! Kompanija ve, da ima med delavci veliko hlapcev, pa je arogantna.

Vsi omenjeni so člani raznih jugoslovanskih podpornih organizacij, med drugimi tudi SNPJ. Njihovo glasilo apelira, navdušuje in jih vabi v organizacijo, ampak ljudje se boje, strah jih je in se počutijo najboljše ako se ne zamerijo nobenemu bosu. Ako ni tako, pa naj tisti ki mislijo da pretiravam, napišejo dopis v katerem dokažejo javnosti nasprotno.

Stavkar.

PRIHODNJA KONFERENCA J. S. Z. BO 29. JANUARJA V CHICAGU.

Klubi J. S. Z. in društva Izobraževalne akcije J. S. Z. v severnem Illinoisu in v Wisconsinu naj skrbijo, da bodo na naši prihodnji konferenci, ki se vrši v nedeljo 29. januarja ob 9. dopoldne v dvorani ČSPS. gotovo zastopana s svojimi delegati. O nji smo sporočili v listu že večkrat. To obvestilo naj služi predvsem kot opomin klubom in društvam, da izvolijo zastopnike, ako jih že niso. V slučaju da katero društvo tega še ni storilo, naj imenuje delegata odbor. V interesu vseh je, da se za delo konferenčne organizacije zanimajo in da so zastopani na njenih zborovanjih. O dnevnem redu in drugem, tikajoče se konference, bom poročal v prihodnjih številkah. — *Peter Bernik*, tajnik Konference.

POTUJOČI PREMOGAR.

NANTICOKE, PA. — Potujemo. Stavkamo in potujemo. Mesece in mesece na stavki, potem za delom drugam. Pa zopet drugam. Začasno se nahajam ko to pišem na antracitnem polju v Hanoveru blizu Nanticoke.

Ljudje skoro povsod enaki. "Čudno, da se narod ne izpametuje," se vprašujem. Slovencev je tu malo. Med sedjo so kot razvidim razprti na več strank, oziroma na "nobeno".

Če imaš denar, nima prohibicija tod nobene veljave. Torej svobodna dežela . . . Kar se tiče politike, je odločilna tista, ki jo vodijo baroni. Raja sme piti, sme delati kadar ima delo — druga ne. Fratri in duhovni očetje so vplivni in spoštovani.

Kar je naših ljudi, premalo čitajo in še manj razmišljajo. Pobrali so razne psovke in natolcevanja, kako je Anton Kristan "pobasal 50.000 tavžent dolarjev", pa vpijejo — češ, glej, kako so nas okradli! Bartulovičevi zaupniki se rogajo naivnežem . . . Rad bi dobil odgovor na tole vprašanje: Če je Bog res dal vsakemu človeku um in prosto voljo, kdo vrši ta njegov zakon?

Ljudje so čudni. Za krivice ki se jim gode vale krivdo na druge. Na sebi ne vidijo napak. L. 1922 nas je bilo na stavki okrog 700.000 premogarjev. Bila je skoro popolna. Dosegli bi mnogo. Zmaga je šla na pragu in nam molila roko v pozdrav. Ali — delavci niso znali, vodstva niso hotela, sebičnost, lakomnost po dolarju je ubila solidarnost. Danes zabavljamo čez demokratske in republikanske unijske voditelje — toda, mar je članstvo kaj boljše?

Kaj naj storimo? Naj damo za maše? Naj gremo v Lemont? Naj naročimo liste ki "pišejo za delavce"? Ali kaj? Jaz vem za odgovor, vi tudi. Pojasnite ga onim, ki ne vedo, zakaj stavka premogarjev ni še poravnana, zakaj so sodniki tako uslužni kompanijam in zakaj nam pripovedujejo o prosperiteti toliko kot da je za vedno udomačena v deželi strica Sama. — H. Pečarič.

ODBOR MILWAUŠKEGA KLUBA J. S. Z.

MILWAUKEE, WIS. — Klub št. 37 je za leto 1928 izvolil sledeči odbor: Frank Perko, tajnik-blagajnik; Albert Hrast, organizator; Fr. Novak, zapisnikar. Nadzorni odbor: M. Tamshe in M. Rozich.

Klub št. 37 obdržuje svoje redne seje vsako drugo nedeljo v mesecu.

Na svoji decemberski seji je zaključil, da ostane še v nadalje v Izobraževalni akciji JSZ., kateri prispeva \$1 mesečno.

V soboto 4. februarja priredi maškaradno veselico skupno z društvom Badger št. 584 SNPJ.

Rojaki delavci v Milwaukee, pridružite se klubu št. 37 JSZ. in sodelujte pri njegovem delu. Za vsa pojasnila se obrnite na tajnika: Frank Perko, 505 National Ave.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadaljevanje Vičičevega poročila je moralo iz te številke izostati, nadalje dopis glede zveze slovenskih delavskih pevskih zborov in več drugih.

Bowen, Colo. — Bo priobčeno.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Anton Vičič, Chicago, Ill.	11
Jacob Rozic, Milwaukee, Wis.	11
Frank Hershich, Virden, Ill.	5
Frank Rataic, Forest City, Pa.	5
Frank Gregorin, Little Falls, N. Y.	4
Lawrence Selak, Cleveland, O.	3
Jake Rupnick, Sheboygan, Wis.	3
Henric Pecaric, Nanticoke, Pa.	2
Frank Podboy, Park Hill, Pa.	2
Tony Zupančič, Greensboro, Pa.	2
John M. Stonich, Pueblo, Col.	1
Christina Omahne, Clinton, Ind.	1
Anna Mahnich, Waukegan, Ill.	1
Tony Saiz, Forest City, Pa.	1
Math Vogrich, La Salle, Ill.	1
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	1
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	1
Joseph Cebular, Vandling, Pa.	1
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	1
John Chesnik, Canonsburg, Pa.	1
Jack Mesec, Waukegan, Ill.	1
Frank Modic, Warren, O.	1
Anton Jankovich, Cleveland, O.	1

NORMAN THOMAS BO GOVORIL V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. januarja ob 2:30 popoldne bo govoril v čikaškem Open Forumu s. Norman Thomas, newyorški socialistični voditelj. Predmet in predmet bo označen v sobotni številki dnevnika "Daily News".

V ponedeljek 16. januarja ob 8. zvečer bo govoril v Douglas Park avditoriju na So. Kedzie in Ogden Ave. Predmet: "Youth and Industrial Democracy". Predavanje se vrši pod avspicijo socialistične mladinske lige. Vstopnina prosta. — P. O.

ARGUMENTIRANJA RADI VLOGE S.N.P.J. V ZADRUŽNO BANKO V LJUBLJANI.

WHITE VALLEY, PA. — Zadnja čikaška debata, ki se je vršila pred tedni, o naložitvi gotove vsote od SNPJ. v ljubljansko Zadružno banko, je dala mnogo argumentiranja tudi po naselbinah Penne, v katerih so društva SNPJ. Vse kaže, da ima Mr. M. J. Turk tu vedno manj podpornikov. Njegovi stabilnosti so bila izpodbita tla posebno z odkritjem, da je pogodbo podpisal in potem pa nastopil proti nji, a podpis je upravičil z izjavo, da on za denar vse podpiše. Človek ki je v stanju podati tako izjavo, nima principov in na jeziku mu je samo denar in ambicija denar.

Afera z zemljiščem poleg jednotinega doma v Chicagu, ki se je prala na waukeganski konvenciji, je pokazala, da je Turk precej dober mešetar, vendar pa mu članstvo takrat tega ni šlo toliko v zlo, ker je bila to šele prva njegova večja napaka; članstvo SNPJ. je dobrohotno in mu jo je odpustilo.

Ne bo pa mu odpuščena taktika, ki jo vodi v gonji za preprečenje sodelovanja z zadružništvom delavstva na Slovenskem. On in njegovi pomagači so pokazali toliko janičarstva in izdajalskega duha proti delavstvu, da je sramota.

Slovenski delavci v Ameriki imamo dovolj izkušenj z voditelji katerih princip je dolar, in ker je preveč takih, zato gredo naše unije rakovo pot.

Nikoli pa se ne sme zgoditi kaj sličnega s SNPJ.

IZREDNA SEJA IN DISKUZIJA V KLUBU ŠT. 1 V CHICAGU

bo v sredo 18. januarja ob 8. zvečer v dvorani S. N. P. J. Predmet razprave: naša dramatika in glasba. Pregled dela kluba št. 1 na dramskem polju pod Frank Zaitz. O priporočljivosti in nepriporočljivosti sodelovanja med dramskimi zbori naših klubov v tem okrožju bosta referirala Peter Bernik in John Olip. O naših pevskih zbora bo govoril Frank Alesh. Svoboda govora vsem. Povabljeni so tudi nečlani, ki se zanimajo za dramatiko in glasbo. Razprava bo poučna za vsakega, in pričakujemo, da se je udeležijo člani polnoštevilno. Pred diskuzijo boste lahko poravnali članarino in pa vstopnice. — P. O.

Naj le butajo obnjo s svojimi glavami ljudje kot so Pirc, Černe, Brutalovič, Bingelj in povrh še slovenski janičarji, s svojim "progresivnim" katoliško-komunskem blokom, Slovenske narodne podporne jednote ne bodo okrenili z njene smotreno začrtane poti.

Joe Britz.

SLIKE IZ ZGODOVINE PARIŠKE KOMUNE NA COLLINWOODSKEM ODRU.

V nedeljo 22. januarja zvečer bo v Clevelandu v Slovenskem delavskem domu (Collinwood) prvič na odru pretresljiva socialna drama v dveh dejanjih "Zadnji dan"; vprizori jo klub št. 49 JSZ. s sodelovanjem dramatičnega druš. "Anton Verovšek".

"Zadnji dan" je dramatski-spominski prizor iz bojev pariških komunardov, katerih zadnji dan je bil 25. maja l. 1871 na barikadah v ulicah Menimolant in Belleville. Je krasna dramatizacija, ki na odru močno vpliva.

Prvo dejanje prikazuje v živih prizorih borbo komunardov in njihovo pripravljajanje za bitko na — zadnji dan. V drugem dejanju se nudi očem pretresljiva slika — bojišče, posuto z mrtvci in ranjenci. Komunarde je poklala v boju Versailleska soldateska, a bili so maščevani. Pohoten poveljnik se roga med mrtvci, napade žensko, a vodja komunardov, ranjen, se zave, se dvigne, in sledi dvoboj, ki bo zanimal vsakega — tudi one, katerim ni zgodovina komune prav nič znana. Sledi vizija — na odru se pojavi s proroškim glasom genij, oznanjujoč svobodo. In res, Pariška komuna, vtopljena v krvi, živi in je razširila vero v svoje ideale po vsem svetu. Zanesite se, da bo ta drama vprizorjena perfektno in da bo vizija genija tako nekaj novega kar še niste videli v Collinwoodu.

Pričakujemo, da bo dvorana na tej predstavi napolnjena. Daljni veter nam bo prinesel zvoke Marseleze, ob zidu komunardov pa bomo videli borce "zadnjega dne", ki so klicali po kruhu in svobodi. Bili so zbiti pa tla in poteptani, njihov klic po kruhu in svobodi pa je postal toliko jačji.

Predstava se začne ob 7. zvečer. Vstopnice v prodaji se dobe pri članih kluba št. 49. Po predstavi bo plesna zabava v spodnji dvorani. — V. C.

ALI PRIDETE NA "NADINO" MAŠKARADO?

CHICAGO, ILL. — Če vam je za dober orkester, za neprisiljeno zabavo, za veselo družbo, za dobro postrežbo, za lepe nagrade izbranim maskam — pridete v soboto 14. januarja v dvorano SNPJ., kjer bo maskaradna veselica ženskega društva "Nada" št. 102 SNPJ. To zadostuje, ker vemo da ste pristaš tega kar smo našli zgoraj. Torej v soboto se vidimo. —

Listu v podporo.

Clairton, Pa.: Mike Čebašek, 50c.

Ely, Minn.: Joseph Pishler, \$3.00.

Chicago, Ill.: Peter Bernik, \$1.15.

Cleveland, O.: Joseph A. Siskovich, \$5; John Zalar, \$1, skupaj \$6.00.

Waukegan, Ill.: Klub št. 45, JSZ., preostanek domače zabave \$7.62.

Gillespie, Ill.: John Gornik, 50c.

La Salle, Ill.: Frank Martinjak, \$1; Math Vogrich, 25c, skupaj \$1.25.

Nanticoke, Pa.: John Ustar, \$1.00.

Park Hill, Pa.: Neimenovan, \$5.00.

Skupaj v tem izkazu \$26.02. Prejšnji izkaz \$1,347.35. Skupaj do 31. dec. 1927 \$1,373.37.

Poročilo o bridgeportski konferenci J. S. Z.

V ponedeljek 2. januarja se je v Bridgeportu, O., vršila v Slovenskem domu četrta konferenca JSZ., katere delokrog je vzhodni Ohio in West Virginia. Zastopani so bili: klub št. 2, Glencoe, Valentin Kohler; št. 11, Bridgeport, Joe Snoj, Frank Vovčka, John Vovko, Frank Blatnik, Peter Kovačič, Julija Gorenc, Jennie Pavlovič, Damjan Bradač, Louis Gorenc, Fr. Pavlovič, Fr. Verščaj; št. 26, Neffs, John Mauri, Leopold Plahuta, Florian Pišek; št. 123, Maynard, Andy Zlatoper, Leopold Bregar, Frank Spendal, John Slanovic; št. 189, Blaine, Frank Garm, A. M. Bradley, Štefan Mesojedec. Društva Izobraževalne akcije JSZ.: št. 54 SNPJ., Glencoe, Nace Žlemberger; št. 333 SNPJ., Blaine, Paul Ilovár, Louis Androjna, Joseph Sumer. Gostje: Joe Škof iz Bartona in več drugih. Vseh udeležencev je bilo okrog trideset.

Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik Nace Žlemberger ob 2. popoldne. Za predsednika je bil izvoljen Joe Snoj in za zapisnikarja Florian Pišek.

O pismu, ki ga je poslal tajnik JSZ. s. Chas. Pogorelec, je konferenca obširno razpravljala. Več bo povedal zapisnik. Tajnik Konference Nace Žlemberger je poročal, da je delo vršil kakor mu je naložilo prejšnje zborovanje. Omenja nadalje, da je stavkovni odbor konference prejel od poverjenišтва JRZ. vsoto \$300, ki je bila razdeljena najpotrebnejšim. Omenil je, da je zadnja konferenca zaključila porabiti to vsoto v agitacijske namene stavke, s čemer pa se poverjeništvu ni strinjalo. Iz poslanega fonda je preostalo še \$17.02.

Nadzorni odbor je poročal, da so računi v redu. K omenjeni vsoti preostalega stavkovnega fonda so prispevali še po \$1 Fr. Pavlovič, Fr. Verščaj in John Slanovic, Fr. Garm pa 25c. Vsa ta vsota je bila izročena v enakih delih zastopanim klubom, da jo izroče potrebnim stavkarjem.

Na vprašanje tajnika JSZ. oziroma prejšnjega tajnika kluba št. 1 v Chicagu, ki sporoča, da ima klub zbrane precej obleke in želi izvedeti, ako jo hoče razdeliti vzhodno-ohijska Konferenca JSZ., se odgovori, da nam je taka pomoč dobrodošla. Izvoljen je bil ponovno stavkovni odbor desetih članov, v katerem so Nace Žlemberger, Val. Kohler, John Mauri, Leopold Plahuta, Jos. Snoj, J. Vovko, Fr. Garm, Anton Bradley, Andy Zlatoper in L. Bregar. Sklenjeno, da ker je Bridgeport nekaj centrum tega okraja, naj se pošilja obleko na naslov s. J. Snoja, denarne prispevke pa na naslov N. Žlembergerja (točna naslova sta na drugem mestu v tej številki).

Razprave so bile stvarne in obširne. Konferenca se je mnogo pečala z agitacijo za razširjenje "Proletarca" in socialistične literature vobče. "Proletarec" je bil kašipot drugim listom — nekatere je takorekoč prisilil da priobčujejo tu in tam članke ki so prijazni delavski stvari, je dejal en delegat. V tej stavki čitatelji Proletarca vidijo, kako škodljivo je, ker delavstvo ne čita listov kateri ga uče, kajti če bi razumeli kar razumejo čitatelji Proletarca in drugih naših listov, bi borba ne bila tako dolgotrajna in težka in v uniji bi imeli sposobnejše vodstvo.

Za besedo se je oglašil tudi gost Jos. Škof iz Bartona in dejal, da čita liste socialistične in komunistične stranke; dejal je, da je on eden tistih, ki so v sredi med obema. Ne dopade se mu medsebojno blatenje. Naj bi se rajše združili v eno stranko ter delovale

skupno. Odgovarjal je N. Žemberger, ki je rekel, da socialisti niso povzročili razkola. Tisti ki se loči in potem napada prvotno skupino ali stranko zato da jo razbije ali ji vsaj vzame ugled, je glavni krivec. Socialistična stranka propagira slovo in vero vanjo izvaja tudi v praksi. A njeni nasprotniki imajo slovo le na jeziku, njim je to sredstvo za beganje delavskih množic. "Veliko jih je, ki so v sredi in ne vedo kam bi se obrnili," je dejal Žemberger, "in če se hočejo okreniti pametno, naj se pridružijo soc. stranki."

Joe Škof je dejal da je z razpravo prav zadovoljen in je obljubil, da postane zopet član socialistične stranke.

Prihodnja konferenca bo enkrat maja zopet v Bridgeportu.

Za tajnika Konference je bil ponovno izvoljen Nace Žemberger za organizatorja pa Frank Garm. — Zbo- rovanje je bilo zaključeno od pol sedmih zvečer.

Poročevalec.

"POROČNA NOČ" V WAUKEGANU.

Dramski odsek kluba št. 1 je v nedeljo 8. januarja vprizoril pod avspicijo kluba št. 45 v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu Ivan Molekovo dramo "Poročna noč". To je bila tretja vprizoritev te drame od strani omenjenega dramskega odseka v tej sezoni.

Udeležba v Waukeganu je bila tolikšna kot je le redkokada na kaki predstavi. Tudi mir — se mi je zdelo — je bil boljši kot običajno in gotovo bi se v tem dalo še nekoliko doseči, če se bi prireditelji enkrat zavzeli, da je treba v vsaki dvorani na vsaki prireditvi takega značaja enega ali dva reditelja. Imajo jih gledališča in imeti bi jih morali tudi diletantski zbori.

Igra je ljudem jako ugajala, mnogim ker so jo pravilno razumeli, ostalim, ker so se pošteno nasmejali raznim dovtipom, prepirom med kapitanom in Kubo ter sploh vsemu kar se je pojavljalo na odru.

Predigro so spremljale z godbo sestre Artach in Meyers, ki so igrale tudi med dejanji. Zvečer je bila plesna zabava. V gornji dvorani je igral orkester, v eni spodnjih pa godec na harmonike.

Precej udeležencev je bilo tudi iz Chicaga in nekaj iz drugih krajev. — *Poročevalec.*

"GROBOVI BODO IZPREGOVORILI" V BARBERTONU.

BABERTON, O. — V soboto 14. januarja bo dramski odsek kluba št. 232 JSZ. vprizoril v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry St. zanimivo socialno dramo "Grobovi bodo izpregovorili". Predstava se prične ob 7. zvečer. Ako vam je za lepo igro, ki prikazuje hibe sedanje ekonomske uredbe v lahko razumljivih prizorih, boste v soboto 14. januarja v dvorani društva "Domovina". Privedite s seboj tudi druge. Vabimo na poset članstvo društev in druge v Barbertonu in okoliških naselbinah, kajti predstava bo lepa in potem bomo imeli zabavo. Naš klub je sklenil, da bo posete od strani društev vračal in da bo sodeloval za boljši uspeh priredb vseh tistih društev, katera pomagajo k uspehu naših priredb.

Dramske predstave vedre duha, in ker v naselbinah kakor je naša ne morejo biti pogoste, je važno, da napolnimo dvorano na vsaki naši predstavi. Naš klub je tukaj radi borbe delavcev, da si izboljšajo svoje življensko stanje ter izboljšajo boljšo bodočnost delavskega ljudstva. Njegove funkcije so različne. Dramske predstave so en del njegovih nalog. Zabave prireja v

razvedrilo članstva in somišljenikov ter z namenom, da dobi sredstva za agitacijske izdatke. Nameni kluba so torej vredni podpiranja od strani občinstva, in zato pričakujemo, da bo dvorana prihodnjo soboto do kraja napolnjena. — Za odbor, John Jankovich.

Socialisti v Mariboru zmagujejo.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Mariboru so dobili socialisti 1737 glasov ali 200 glasov več kot pri poslednjih volitvah v narodno skupščino. Socialisti v Mariboru so sedaj druga najjačja stranka; klerikalci, ki so na prvem mestu, so dobili 121 glasov več kakor socialisti. Podroben izid mariborskih občinskih volitev je sledeči:

	Glasov	Mandatov
Klerikalci (SLS)	1858	13
Socialisti (SSJ)	1737	12
SDS (demokratje)	881	6
Nemci	737	5
Radikali	234	1
Obrtniki	190	1
Narodni socialisti	172	1
Komunisti	146	1

Komunisti so pri volitvah v skupščino dobili v Mariboru 400 glasov. Sedaj so torej nazadovali za več kot polovico. Večine v mestnem svetu nima nobena stranka in enak položaj je tudi v Ljubljani. Preveč strank in pa proporcni volilni sistem povzroča take volilne rezultate, občinski sveti pa so vsled tega nesposobni za delo. Razni faktorji delujejo, da se sprejme oziroma uveljavi nov občinski volilni zakon, ki bi omogočil normalno delovanje mestnih občin.

Razun v Mariboru je socialistična lista napredovala tudi drugje, kar znači, da se v vrste slovenskega delavstva vrača polagoma smisel za konstruktivno delo. Nekaj občin je že v socialističnih rokah.

Veliki milijonarji požirajo male.

Iz statistike federalnega davčnega urada je razvidno, da je bilo l. 1926 v Zedinjenih državah 29,897 milijonarjev. L. 1925 pa jih je bilo 30,518. Njihovo število se je do konca leta 1926 torej znižalo za 621. Ampak število multimilijonarjev je v istem času naraslo iz 207 na 228, kar potrjuje pravilo, da velike ribe jedo male.

"ARGUMENTI NASPROTNIKOV EVOLUCIJE"

je predmet, o katerem bo po seji kluba št. 1 J. S. Z. predaval v petek 27. jan. v dvorani S. N. P. J. s. Ivan Molek. Vsi ki ste bili na njegovih dosedanjih predavanjih, veste, da ga je vredno poslušati. Njegovi govori so naštudirani — vsaka beseda je na svojem mestu, vsak stavek je duševna hrana. Povabite na to predavanje tudi nečlane. Vstopnina prosta.

Jugoslovanska Socialistična Zveza

3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

pridružena

Socialistični Stranki Amerike

Eksekutiva Socialistične Stranke:

Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Wm. H. Henry, eksekutivni tajnik; Victor L. Berger, Wisconsin; W. R. Snow, Illinois; James Oneal, New York; Morris Hillquit, New York; Wm. Van Essen, Pennsylvania; James D. Graham, Montana; Jos. W. Sharts, Ohio.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:

Tajnik: Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo. Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, Paul Pihovich, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:

Donald J. Lotrich, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

Prosvetni Odssek J. S. Z.:

Charles Pogorelec, Andrew Kobal, Joseph Oven.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije JSZ.:

John Turk, Frank Udovich, Frank Florjancič.

"Proletarec",

glasilo in last slovenske sekcije JSZ.

Upravni odbor Proletarca: John Olip predsednik; Joško Oven podpredsednik; Frank Alesh tajnik; Filip Godina blagajnik; Andrew Kobal, Donald J. Lotrich, Fred A. Vider, nadzorni odbor.

Urednik: Frank Zaitz.

Upravnik: Chas. Pogorelec.

KLUBI J. S. Z.

COLORADO

ŠT. 132, PUEBLO.—Tajnik John M. Stonich, M. R. A., Box 54.

ILLINOIS

ŠT. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave. Organizator F. S. Tauchar, Zapisnikar John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.

ŠT. 20, CHICAGO.—Tajnik John Lalich, 1951 Belden Ave. Zboruje v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.

ŠT. 45, WAUKEGAN.—Tajnica Anna Mahnich, 624 Helmholtz Ave. Blagajnik John Gantar. Organizatorica Frances Zakovšek. Zapisnikar Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

ŠT. 47, SPRINGFIELD.—Tajnik Joseph Ovca, 1841 So. 15th St.

ŠT. 50, VIRDEN.—Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.

ŠT. 60, GILLESPIE.—Tajnik John Krainz, R. 2, Box 10.

ŠT. 128, NOKOMIS.—Tajnik Steve Milavec, 522 East St.

ŠT. 224, PULLMAN.—Tajnik P. Verhovnik, 10138 Wentworth Ave., Chicago, Ill.

INDIANA

ŠT. 41, CLINTON.—Tajnik Ignac Spendal, Box 340.

ŠT. 238, UNIVERSAL.—Tajnik Vincent Vrhovnik, Box 92.

KANSAS

ŠT. 3, COCKERILL.—Tajnik Jos. Pillich, R. 3, Box 196, Mulberry.

ŠT. 21, ARMA.—Tajnik Steve Dudas, P. O.

ŠT. 34, FRONTENAC.—Tajnik Rochus Firm, Box 519.

ŠT. 157, GROSS.—Tajnik John Kunstelj, R. 1, Box 39-A, Arcadia, Kans.

ŠT. 179, EDISON.—Tajnik John Žibert, R. 4, Box 712, Girard, Kans.

MICHIGAN

ŠT. 114, DETROIT.—Tajnik Jos. Mentony, 15824 Normandy Ave.

MINNESOTA

ŠT. 22, CHISHOLM.—Tajnik Joseph Bavetz, 316 W. Maple St.

OHIO

ŠT. 2, GLENCOE.—Tajnik Nace Žlemberger, L. Box 12. Seje vsako tretjo nedeljo dopoldne pri N. Žlembergerju.

ŠT. 6, WEST PARK.—Tajnik Paul Slabe, 4666 W. 130th St., Cleveland, Ohio.

ŠT. 9, POWER POINT.—Tajnik Jacob Bregant, R. 2, Box 19, Lisbon, O.

ŠT. 11, BRIDGEPORT.—Tajnik Jos. Snoj, R. F. D. 2, Box 7.

ŠT. 26, NEFFS.—Tajnik Florian Pishek, Box 471.

ŠT. 27, CLEVELAND.—Tajnik-blagajnik John Krebelj, 6409 St. Clair Ave. Organizator Karl Trinajstič. Zapisnikar Jos. Jauch. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu dopoldne in četrto popoldne v svojih prostorih v Slov. nar. domu.

ŠT. 49, COLLINWOOD.—Tajnik-blagajnik Joseph Pezdirtz, 14314 Sylvia Ave. Organizator John Bozich. Zapisnikar Vinko Coff. Seje vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. del. domu.

ŠT. 95, PINEY FORK.—Tajnik John Robas, Box 165.

ŠT. 123, MAYNARD.—Tajnik Andy Zlatoper, Box 22.

ŠT. 189, BLAINE.—Tajnik A. M. Bradley, Box 115.

ŠT. 222, GIRARD.—Tajnik John Tancik, F. F. D. 1, Avon Park.

ŠT. 232, BARBERTON.—Tajnik John Jankovich, 1218 N. 4th St.

ŠT. 243, WARREN.—Tajnik Fr. Modic, 90 Milton Ave.

PENNSYLVANIA

ŠT. 5, FRANKLIN-CONEMAUGH.—Tajnik Stephen Zabriz, 39 Pine St., Conemaugh.

ŠT. 7, FARRELL.—Tajnik Frank Kramar, Box 441.

ŠT. 10, FOREST CITY.—Tajnik Frank Rataic, Box 685.

ŠT. 13, SYGAN.—Tajnik Frank Ursitz, Box 546, Morgan, Pa.

ŠT. 14, BRIDGEVILLE.—Tajnik Louis Dernošek, Box 512.

ŠT. 16, BRADDOCK.—Tajnik John Rednak, 1634 Poplar Way.

ŠT. 17, GRAYS LANDING.—Tajnica Ivana Pečjak, Box 42, Greensboro, Pa.

ŠT. 18, MINERS MILLS (pošta Parsons).—Tajnik Frank Lipar, 22 S. Grand Ave.

ŠT. 19, BURGETTSTOWN.—Tajnik Anton Jeram, Box 12.

ŠT. 32, WEST NEWTON.—Tajnik Joseph Juvan, R. F. D. 2, Box 108.

ŠT. 69, HERMINIE.—Tajnik Anton Zornik, Box 202.

ŠT. 118, CANONSBURG.—Tajnik John Chesnik, Box 170.

ŠT. 127, KRAYN.—Tajnik Louis Sterle, Box 12.

ŠT. 131, PITTSBURGH.—Tajnik John Ban, 205—57th St.

ŠT. 175, MOON RUN.—Tajnik Jack Tomec, R. D. 10, Box 191, Crafton, Pa.

ŠT. 178, LATROBE.—Tajnica Mary Fradel, 1004 Alexandria St.

ŠT. 181, LLOYDELL.—Tajnik Tony Zalar, Box 152.

ŠT. 184, LAWRENCE.—Tajnik Louis Britz, Box 34.

ŠT. 218, LUZERNE.—Tajnik Fr. Baloch, 858 North St.

ŠT. 225, AVELLA.—Tajnik Gregor Krek, Box 83.

ŠT. 234, HARWICK.—Tajnica Mary Prašnikar, Box 216.

WEST VIRGINIA

ŠT. 8, TRIADELPHIA.—Tajnik Louis Suc, R. 1.

WISCONSIN

ŠT. 37, MILWAUKEE.—Tajnik-blagajnik Frank Perko, 505 National Ave. Organizator Albert Hrast. Zapisnikar Frank Novak. Seja vsaki drugi četrtek v mesecu.

ŠT. 235, SHEBOYGAN.—Tajnik John Miklich, 725 Kentucky Ave.

WYOMING

ŠT. 15, SUBLET.—Tajnik Frank Lark, Box 182.

ČLANI AT LARGE

Frank Čemažar, Columbus, Kans.
John Repovš, Taylorville, Ill.
John Petrich, Youngstown, O.
John in Marie Kobi, Duluth, Minn.
Joseph Tursich, Jerome, Pa.
Andy Obed, Homer City, Pa.
John M. in Katie Stonich, Pueblo, Colo.

Henrik Pečarič, So. Fork, Pa.
 Anton Blasich, Carlinville, Ill.
 K. in Mary Erznožnik, Red Lodge,
 Mont.
 Paul Chesnik, Toronto, Ohio.
 Max Martz, Buhl, Minn.
 Anna Sedminek, Mt. Clemens, Mich.

KONFERENČNE ORGA- NIZACIJE J. S. Z.

ŠT. 1, ZAPADNA PENNSYLVANIA.—Tajnik Victor Vodišek, Box 172, Strabane, Pa. Odborniki: Louis Glažar, Pittsburgh; Jacob Ambrozich, Moon Run; Marko Tekauc in John Terčelj, Canonsburg-Strabane.

ŠT. 2, OHIO.—Tajnik Anton Garden, 1210 Norwood Rd., Cleveland, O. Organizator Anton Jankovich, Cleveland.

ŠT. 3, KANSAS.—Tajnik Anton Šular, Box 104, Gross, Kans.

ŠT. 4, severni ILLINOIS in WISCONSIN.—Tajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. Organizator John Supanchich, Sheboygan, Wis.—Nadzorni odbor: Vinko Ločniškar, Louis Kužnik, Mary Brence, Mary Hodnik.

ŠT. 5, vzhodni OHIO in WEST VIRGINIA.—Tajnik Nace Žlemlberger, L. Box 12, Glencoe, O. Organizator Frank Garm, Blaine, O.

Tajnike klubov ter Konferenc prosimo, da naj nam vse spremembe v odborih in naslovih točno sporoče, da bo imenik vedno popoln.

MAŠKARADA

ženskega društva

“NADA”

št. 102 S. N. P. J.,

v soboto 14. januarja

V DVORANI S. N. P. J.,

2657 So. Lawndale Ave.,

CHICAGO, ILL.

Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 50c za osebo.

Igral bo orkester “ZVONIMIR”.

Najboljše maske dobe krasna darila. Članstvo bratskih društev in drugo občinstvo vabimo, da pride na to maskarado v čimvečjem številu. ODBOR.

Oglašajte priredbe društev in drugih organizacij v “Proletarcu”.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
“PROSVETA”.

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
 Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
 higijenično pekarno

“ROYAL BAKERY”

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
 vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

DAROVIC & ZAGAR

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Zadružna Banka v Ljubljani

se priporoča rojakom v Ameriki za
 vse finančne transakcije.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%

vezane po 7%

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S.N.P.J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Za račun Zadružne banke v Ljubljani (Jugoslavija)

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi.

VŠČIPCI

JAPICH IN ERNEST STA SE RAZGOVARJALA.

Japič: Sem mislil, da bo šlo prav gladko, vse je bilo lepo dogovorjeno, pa ti ta vražji Godina vrže oči tja kamor bi jih ne bilo treba —

Ernest: Ah, kaj bi taki kot sta Godina in Tavčar, ki pri Ferrerju nič ne štejeta, ampak Turk! Toliko sem ga oglašal, sem ga hvalil, sem razpošiljal zanj cirkularje in v Waukeganu sem mu dal vseh 50 glasov, pa si ni upal niti na sejo svojega društva, ker se je bal, da bi morda moral meni v prilog izreči kakšno besedo.

Japich: Berger je pa fejest fant. Je odprto v biznisu in odprto nastopa.

Ernest: Vsi skupaj so šleve. Ko bi to vedel da so taki backi, ne bi nikoli vložil aplikacije. Saj so me izključili takozvani Turkovi-Bergerjevi pristaši, in to je blamaža.

Japich: Lahko noč — pa dobro spi.

SALUNI NEKOČ IN DANES.

Moj prijatelj na Racine ave. je rekel: Tale salun je bil nekoč res družabni centrum. Tu se je razpravljalo, govorilo in kadilo in malo pilo. Danes je prazen. In drugi so prazni. A salunov je več kot nekoč, ampak so v kuhinjah, v kevdrih, v restavracijah in privatnih sobah. Tam se piše, se prodaja, se narod "sferderbuje". — *Volsteadov protivnik.*

VPRAŠANJE IN ODGOVOR.

Urednik "Vščipev": Povejte mi, ali so "Vščipci" za izobrazbo, ali za špetir, ali morda ne vplivajo kakor tisto čemur pravimo "zgaga me peče" in ali ne bi bilo boljše, če bi tisti prostor porabili rajše za pametne kuhinjske nasvete ali za kar že? — Drago Rigler, Schenectady, N. Y.

Dragi Drago, mi ne vemo, in če veš Ti, nam odgovori. Kuhinjski nasveti pa bi bili zelo na mestu, posebno za stavkarje, torej, mili nam Drago, piši!

"SAMO ZA DOLAR."

Vsak je samo za dolar (Mathew J. Turk).

Allright, ampak če ni on za dolar, zakaj pa ne pride včasih tudi tja kjer se ne gre samo za dolar? Še nekaj: Če smo vsi "samo za dolar", zakaj pa ni vsaki nas vreden recimo od petindvajset do petdeset tisoč dolarjev? To ni uganka, ampak vprašanje. — Eden, "ki bi rad bil za dolar", pa ne ve, kako bi jih pridobil.

LINDBERGH — POSLANIK MIRU.

Lindbergh je fajn dečko, energičen in vztrajen. Škoda, ker se mi zdi, da ga bodo pokvarili. Propaganda ameriškega imperializma ga je omrežila in ga rabi na njegovih poletih v svoje namene. Če bo Lindbergh znal leteti med njimi kot je s svojim "We" preko Atlantika in iz Washingtona v Mehiko, bo pokazal, da je res dober letalec. — P.

ČASTNA BESEDA IN TONY SHRAGEL.

Tony Shragel je bil na konvenciji SNPJ. v Waukeganu Bartulovičev "floor leader". Bil je izvoljen v glavni porotni odbor SNPJ. "Komunisti" so rekli: to je začetek naše "zmage". A Shragel je imel opravka

v odboru s pametnimi ljudmi in je zatajil "svoje" komuniste. "Nisem naročnik nobenega lista", je rekel, "dobivam edino 'Prosveto'." No, družje Shragel ni govoril istino, kajti bil je naročnik Bartulovičevega lista in je danes; ne le to, ampak bil je v stalni korespondenci z njimi. Enkrat jim je povedal, da tega, kar od njega zahtevajo, ne more izvršiti, kajti v glavnem odboru SNPJ. niso "glupani". Vsled tega se je zameril, in da se opere, je napisal "Radniku" dopis in mu poslal nekaj dolarjev. — *Janez Zlatoust.*

DARROW — "GLASOVITI KRIMINALAC".

"Radnik" je velika hrvatska dnevna novina. Je radnični list. Ima "radničke" urednike, ki ne razumejo razlike med "kriminalog" in "kriminalac". V številki z dne 31. dec. pravi pod naslovom "Ko je oslobodil Greco i Carilo", da ju je zagovarjal med drugimi tudi glasoviti kriminalac Clarence Darrow. Urednik, ki ne zna razločevati med kriminalogom in kriminalcem, ni urednik, pa če je stokrat urednik katkega "Radnika". — *Pika.*

ČEMU SO AMERIŠKE ČETE V NIKARAGVI?

Kdo jih je poslal, na čegavo željo in v čegavem interesu? Naj to povedo tisti, ki pravijo, da Amerikanci žele vsem ljudem dobro in da so nam dali kruha in priložnost, da obogatimo. — *Jerry Pengov.*

KAKO BI SE DOGODILO?

Če bi bil Chas. Novak sprejet v društvo "Francisco Ferrer" kot zamišljeno, in bi ga vrhovni zdravnik potrdil kot so pričakovali, in če bi ga potem glavni odbor "odklonil" ker se ne strinja z njegovim "prepričanjem", bi Ernest apeliral na splošno glasovanje, "Ferrer" bi razposlal nove okrožnice, "Radnik" in "D." bi hujskala naprej, SNPJ. bi imela nekaj rabuke in tisočak stroškov — a mesto tega je vsa ta komedija

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno.

Postrežba točna.

preprečena od večine članstva dr. št. 131 že v prvem prizoru. Takšen polom, ta pa je res od sile! — RK.

NAMESTNIK NI IMEL SREČE.

Edini pošten gl. odbornik je zapustil urad in bil je brez namestnika. Bartulovič je jokal in rekel: Treba je poskrbeti za naslednika. Priglasil se je za pristop v SNPJ., a društvo v katerem se je najbolj zanašal na pomoč, ga je odklonilo. Who is next za namestnika?

Fond v podporo stavkujočim premogarjem.

Tajništvu J.S.Z. so bile poslani v podporo stavkujočim premogarjem sledeče vsote:

Milwaukee, Wis.: Klub št. 37, JSZ., \$25.00; Soc. pevski zbor "Naprej", \$17.50, skupaj \$42.50. (Poslal Frank Perko).

Dixon, Ill.: Mike Keber, \$4.00.

Chicago, Ill.: Math Videgar, \$1.00. Skupaj \$47.50.

Obleko za stavkujoče premogare v Penni in vzhodnem Ohio so poslali na tajništvo J.S.Z. sledeče družine in posamezniki:

Chicago, Ill.: Frank Alesh, Lawrence Lotrich, John Olip, Frank S. Tauchar, Chas. Pogorelec, Frank Zaitz, Anton F. Žagar, Joseph Bonča, Joseph Steblay, Anton Kocjan, Joseph Gračner, Math Videgar, Joseph Gerbaj, John Hujan, Frank Košak, Josephine Hočevan.

Detroit, Mich.: Anton Jurca in Frank Smerdu.

No. Chicago, Ill.: Zabož nabrane obleke poslala Frances Zakovšek.

Vsa do 6. jan. zbrana obleka, obuvala itd. je bila poslana stavkovnemu odboru za vzhodni Ohio na naslov Joseph Snoya v Bridgeport, O.

Obleka kar jo imamo sedaj na roki bo poslana v Penno. Apeliramo na rojake v Chicagu in drugod, kateri imajo kaj obleke ki jo lahko utrpe, da jo prinesejo v urad Proletarca, ali pa naj nam sporoče, da jim damo navodilo, kam naj jo pošljejo.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Milwaukee je velika naselbina. Ima aktiven klub, ki se je že večkrat zavzel na razširjenje "Proletarca". Sklenil je organizirati kampanje, da se število naročnikov poveča, — a sklepi so v tem oziru ostali večinoma sklepi. Eni ne morejo, drugi ne utegnejo, tretji bi ne napravili uspeha. Je kakor povsod. Ko pa je prevzel zastopništvo Jacob Rozic, je agitacija za Proletarca dobila v milwauški naselbini mahoma uspeh. V današnjem seznamu je Rozic zastopan z enajst naročninami.

Izkaz poslanih naročnin od strani agitatorjev jih beleži v tej številki 62, v zadnjem izkazu jih je bilo 65 in v predzadnjem 51. Današnji ima torej tri manj kakor zadnji in 11 več kakor predzadnji. Koliko jih bo v prihodnjem? Poskusimo nagnati število na sto.

J. Rozic in A. Vičič sta v tem izkazu zastopana vsaki z 11 naročninami, potem so po redu Hersich (Virden), Rataic (Forest City), Gregorin (Little Falls), Rupnick (Sheboygan) itd. Vsa imena so v seznamu pod naslovom "Agitatorji na delu".

Ali bi morda vi hoteli prevzeti zastopništvo Proletarca v vaši naselbini? To vprašanje velja prijateljem Proletarca v tistih naselbinah katere nimajo aktivnega zastopnika. Pišite upravnistvu po pojasnila. Dogovorili se bomo prijateljsko in dosegli s skupnimi močmi kar upravnistvo samo nikoli ne zmore. Kdo se oglasi prvi?

"Najprvo moram obnoviti naročnino ki mi je potekla, potem pride drugo na vrsto," piše Frank Grum, Rock Springs, Wyo. Slabe delavske razmere in pa njegov posel ga silijo, da gre za delom iz kraja v kraj, kajti delo ne prihaja k njemu, kakor ne k drugim delavcem. "Proletarec" mu je zvest tovariš. Grum mu

Telefon v uradu Central 5896.

Na domu Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK

ODVETNIK

127 N. Dearborn St., Soba 805,

CHICAGO,

ILLINOIS.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenli tork in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski

ZOBOZDRAVNIK

V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od
7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih družbenih potrebščin kot re-
galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških,
po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

je enako zvest. — Enako lojalno o tem listu se je izrazil Paul Ocepek, Detroit, Mich.

V Butte, Mont., kjer dela mnogo slovenskih rudarjev, ni imel Proletarec še nobenkrat velike cirkulacije, a nimajo jo tudi drugi slovenski listi. Vzrok je nestalno delo in pa brezbriznost. Vendar pa imamo tam prijatelje, npr. oba Otoničarja. Thrassi Otoničar nam je nedavno sporočila, da bi kaj več storila za ta list v prošlem letu, toda je agitacijo preprečila bolezen. Še meseca julija je njenemu soprogu zlomilo roko. Ko je on za silo ozdravil, je zbolela ona; poslali so jo v bolnico, kjer se je morala podvreči težki operaciji. V takih okoliščinah človek ne more agitirati, ne dopisovati. "Proletarec" je obema priljubljen list, enako "Prosveta". V čitanju teh listov, pravi Mrs. Otoničar, si je lajšala bolečine. Dobro čtivo je zdravilo, ki je poceni, a se ga ljudje vzlic temu ne poslužujejo v zadostni meri.

John Teran, Ely, Minn., je veteran v agitaciji za Proletarca in naše gibanje. Živi sedaj na farmi par milj od Elyja. Naročil je 75 izvodov koledarja in enkrat prošli mesec je pisal: "Vseh 75 koledarjev sem že razprodal. Hudičevo je bilo, ko sem jih raznašal. Mraz menda 30 pod ničlo, prava Sibirija in Alaska ob enem. Koledar ljudem zelo ugaja. So zadovoljni z izbranim čtivom, informacijami in slikami . . ."

V Readingu, Pa., kjer imajo sedaj socialistično administracijo, je naročilo 35 izvodov Družinskega koledarja druž. št. 25 SSPZ. Želimo, da naši somišljeniki v Readingu organizirajo čim prej tudi socialistični klub. Lepo bi bilo, kajti nič kaj v kredit nam ni, da v mestu kjer je socialistična organizacija tako izborna aktivna, slovenski delavci nimajo svoje postojanke.

Crested Butte, Colo., je kraj, ki je umaknjen daleč "od ljudi". Tam okrog so premogovniki in tudi kovinski rudniki. Naši rojaki so zaposleni v prvih. Slovensko naselbino v Crested Butte se lahko imenuje po vsej pravici za napredno. Ljudje čitajo in mislijo. Malo je krajev po zapadu, kjer bi se naši rojaki toliko

brigali za napredno čtivo kakor v Crested Butte. Vendar pa so izboljšave tudi med njimi še vedno mogoče. Naročili so 11 izvodov Družinskega koledarja in potem še pet. Naselbina je majhna in stori kolikor more.

Do naročnikov, katerim je naročnina potekla, prihajamo ponovno s prošnjo. Obnovite jo čim prej. Ne čakajte opomina, nego pošljite potrebno vsoto za naročnino sami od sebe. S tem pomagajte listu, ker mu zmanjšate stroške, upravnistvu pa prihranite čas, katerega lahko porabi za agitacijo.

Tajnikom klubov J. S. Z.

V svrhu, da napravimo čimpopolnejši seznam klubov JSZ., vas prosimo, da nam pošljete poleg tajnikovega tudi druga imena odbornikov kluba, izmed katerih bodo v seznamu tajnik, blagajnik, zapisnikar in organizator. Sporočite nam tudi, kedaj klub zbiruje in kje.

Imenik kakor je priobčen v tej številki, je urejen po državah. To bo za konferenčna zborovanja JSZ. veliko prikladnejše, ker bodo imele boljši pregled in kontrolo. — *Tajništvo J.S.Z.*

TUDI VI BODITE SVOBODNI!

Pred 65 leti, dne 1. januarja 1863, je proklamacija emancipacije osvobodila vse sužnje. Toda koliko je še ljudi pod suženjstvom raznih želodčnih neredov,

kot so slab tek, zaprtje, plini, glavobol in splošna oslabelost! Trinerjevo grenko vino vas osvobodi teh neredov korenito in naglo. Vzorčne steklenice te izborne laksative pošljemo prosto proti prejemu 10c za pošiljalne stroške. Naslovite: Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

PRIHRANJENI

dolarji, ako jih vložite v to banko, vam bodo pomagali do uspeha in neodvisnosti.

Vzemite te prihranjene novce iz vašega žepa in jih vložite na obresti; s tem jim daste priliko, da delajo za vas.

Pristopite v naš
ozični klub.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV